

Masteroppgave i sosialt arbeid

Boevne

-

*En kartlegging av ulike klientkategoriers evne til
å nyttiggjøre seg tilbudet om kommunal bolig.*

Innlevert av:

Knut H. Olsen, studentnummer 792855

Sted: Universitetet i Stavanger

Dato: 11. mai 2011

MASTERSTUDIUM I SOSIALT ARBEID

MASTEROPPGAVE

SEMESTER: 2008 (høst) – 2010 (vår)

FORFATTER: Knut H. Olsen

VEILEDER: Svein Tuastad

TITTEL PÅ MASTEROPPGAVE:

Norsk tittel: Boevne – En kartlegging av ulike klientkategoriers evne til å nyttiggjøre seg tilbudet om kommunal bolig

Engelsk tittel: Residence skills - The documentation of different service users' capacity to make best use of a communal home offer.

EMNEORD/STIKKORD: Boevne og problematisk boadferd

ANTALL SIDER: 113

ANTALL ORD: 31276

STAVANGER, 11. mai 2011
Dato/år

.....
Kandidatens underskrift

(Dette skjemaet brukes som side 2 i masteroppgaven)

Merk: For oppgaver som skal båndlegges (etter vedtak fra dekan) skrives dette skjemaet ut med **rødt** papir.

Innhold

Forord	side 7
Sammendrag	side 9
Kapittel 1. Innledning	side 12
1.1 Bakgrunn	side 12
1.2 Målsetting	side 14
1.3 Avgrensing	side 14
1.4 Oppbygging	side 14
1.5 Empiri og metode	side 14
1.6 Kildene	side 14
1.7 Problemstilling	side 14
Kapittel 2. Teori	side 16
2.1 Innledning	side 16
2.2 Utkastelse og tap av bolig	side 19
2.3 Utkastelse – bostedsløshet og en ustabil bosituasjon	side 19
2.4 Oppfølging	side 19
2.5 Botiltak som bidrag til å sikre en stabil bosituasjon	side 22
2.6 § 11.1 i husleieloven som tiltak og forutsetning for å opprettholde en stabil bosituasjon	side 23
2.7 Utkastelse og økonomistyring	side 24
2.8 Tiltak for å forhindre og redusere utkastelser	side 25
2.9 Oppsummering	side 27
Kapittel 3. Metode	side 28
3.1 Innledning	side 28
3.2 Forskningsprosessen	side 29
3.3 Valg og utforming av problemstilling	side 30
3.4 Undersøkelsesopplegget	side 30
3.4.1 Type undersøkelse	side 30
3.4.2 Dilemmaet mellom bredde og dybde	side 31
3.4.3 Datakildene	side 31
3.4.4 Egen metodisk tilnærming	side 32
3.4.5 Innsamling av informasjon.....	side 32
3.5 Kvalitativ versus kvantitativ undersøkelse	side 34

3.5.1	Dilemmaet mellom kvalitativ og kvantitativ undersøkelse	side 35
3.5.2	Tid og ressurser sett i lys av realistisk gjennomføring av undersøkelsen...	side 35
3.6	Utvelgelse av data	side 36
3.7	Klientkategoriene	side 36
3.8	Variablene ekstern og intern problematisk adferd.....	side 37
3.9	Informant vs. respondent	side 37
3.10	Datainnsamling	side 38
3.11	Normer	side 38
3.12	Definisjoner	side 38
3.13	Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) og personvern	side 39
Kapittel 4. Undersøkelsen		side 40
4.1	Innledning	side 40
4.2	Spørreskjemaene	side 40
4.3	Praktisk informasjon om spørsmålene 1, 2, 3 og 4 og deres struktur.....	side 40
4.4	Klientkategori A: Ikke-etniske nordmenn	side 42
4.4.1	Validitet. Tolking og oppsummering av funnene sett i forhold til hvor mange av informantene som sier at de har jobbet med denne klientkategorien	side 45
4.5	Klientkategori B: Personer med psykiske problemer	side 47
4.5.1	Validitet. Tolking og oppsummering av funnene sett i forhold til hvor mange av informantene som sier at de har jobbet med denne klientkategorien	side 50
4.6	Klientkategori C: Personer med et rus- og psykiatriproblem.....	side 52
4.6.1	Validitet. Tolking og oppsummering av funnene sett i forhold til hvor mange av informantene som sier at de har jobbet med denne klientkategorien	side 55
4.7	Klientkategori D: Personer med et rusproblem.....	side 57
4.7.1	Validitet. Tolking og oppsummering av funnene sett i forhold til hvor mange av informantene som sier at de har jobbet med denne klientkategorien	side 60
4.8	Klientkategori E: Eldre personer (pensjonister).....	side 62
4.8.1	Validitet. Tolking og oppsummering av funnene sett i forhold til hvor mange av informantene som sier at de har jobbet med denne klientkategorien	side 65

4.9	Klientkategori F: Aleneforsørgere	side 67
4.9.1	Validitet. Tolking og oppsummering av funnene sett i forhold til hvor mange av informantene som sier at de har jobbet med denne klientkategorien	side 70
4.10	Klientkategori G: Ordinære familier	side 72
4.10.1	Validitet. Tolking og oppsummering av funnene sett i forhold til hvor mange av informantene som sier at de har jobbet med denne klientkategorien	side 75
4.11	Presentasjon av funnene hentet fra spørsmål 3	side 77
4.11.1	Gruppe 1	side 77
4.11.2	Gruppe 2	side 79
4.11.3	Sammenligning av svarene mellom gruppe 1 og 2	side 80
4.12	Presentasjon av funnene hentet fra spørsmål 4	side 80
4.13	Oppsummering av funnene. Hovedtrekk og tendenser	side 83
4.13.1	Klientkategori A: Ikke-etniske nordmenn.....	side 83
4.13.2	Klientkategori B: Personer med psykiske problemer	side 84
4.13.3	Klientkategori C: Personer med et rus- og psykiatriproblem	side 85
4.13.4	Klientkategori D: Personer med et rusproblem.....	side 85
4.13.5	Klientkategori E: Eldre personer (pensjonister).....	side 86
4.13.6	Klientkategori F: Aleneforsørgere	side 87
4.13.7	Klientkategori G: Ordinære familier	side 87
4.14	En konsentrert fremstilling av funnene	side 88
4.14.1	Hvem skiller seg positivt og negativt ut med hensyn til boprosblematikk	side 88
4.14.2	Informantenes oppfatning av forutsetningene og rammene for undersøkelsen	side 89
	Kapittel 5. Analyse	side 90
5.1	Innledning	side 90
5.2	Betydningen av nærhet til klientkategoriene	side 91
5.3	Krav, vilkår og forventninger sett i forhold til ytelsens innhold	side 92
5.4	Økonomi som disiplinerende faktor	side 95
	Kapittel 6. Avslutning	side 99

Kilder ..... side 101

Vedlegg

- Spørreundersøkelsen ..... side 103

Forord

Først av alt, en stor takk til min veileder, førsteamanuensis Svein Tuastad, for de mange konstruktive bidrag og innspill som gav oppgaven både retning og innhold. Videre en takk til professor Paul Stephens for forslag og veiledning i engelskspråklige utfordringer.

Videre vil jeg få takke alle informantene som velvilligst stilte opp og brukte av sin tid til å besvare spørsmålene som inngikk i undersøkelsen. Deres bidrag har vært uvurderlig ved at oppgavebesvarelsen har fått en etter min mening faglig tyngde som har vært bærende for gjennomføringen av hele prosessen frem mot det ferdige produktet. En stor takk til dere alle.

For egen del må jeg si at gjennomføringen har vært preget av både opp- og nedturer. Motivasjonen har for å si det slik vært av varierende karakter alt etter på hvilket stadium i prosessen jeg har befunnet meg. Legenden om baron von Münchhausen og hans evne til bokstavelig talt å ta seg selv i nakken og sammen med sin hest dra seg selv i håret når det har røynt på som verst, kan være beskrivende for hvordan arbeidet med oppgaven har artet seg.

Inspirasjonen har til tider blitt satt på en prøve hvor uklarhet og rigide rammer har fungert som barrierer for videre fremdrift. Opplevelsen av Sturm und Drang som en reaksjon, et ønske og et behov for å frigjøre seg fra fastlåste posisjoner har vært påtrengende. Like fullt dukket det stadig opp lys i tunnelen som midt opp i det hele fungerte som et ledemotiv frem mot det ferdige produktet.

Med utgangspunkt i oppgavens tittel og det sentrale nøkkelbegrepet boevne kan det være på sin plass å avslutte forordet med teksten til en melodi som forteller noe om motsetningsforholdet mellom et hus og et hjem. Teksten kan på sett og vis anspore til assosiasjoner om hva som skal til for at et boforhold skal få en menneskelig dimensjon. Det er ikke nok å bo under et tak med fire vegger. Det å bo innebærer at man har faste og forutsigbare rammer omkring seg som gjør at man får dekket et grunnleggende behov for et verdig liv. Ikke desto mindre vil det ideelt sett være slik – i det minste for de fleste av oss – at det å bo også bør inneha en livskvalitet som gjør at livet får et meningsfullt innhold hvor muligheten til å være sammen med andre og utvikle vennskap og nære relasjoner står sentralt. Dette er ingen enkel utfordring, men ved å avhjelpe, følge opp og tenke langsiktig vil teksten på neste side muligens kunne fungere som en pekepinn og vekker for hva det dreier seg om.

A House Is Not a Home

Komponist og tekstforfatter: Burt Bacharach og Hal David

*A chair is still a chair
Even when there's no one sitting there
But a chair is not a house
And a house is not a home
When there's no one there to hold you tight,
And no one there you can kiss good night.*

*A room is still a room
Even when there's nothing there but gloom;
But a room is not a house,
And a house is not a home
When the two of us are far apart
And one of us has a broken heart.*

*Now and then I call your name
And suddenly your face appears
But it's just a crazy game
When it ends it ends in tears.*

*Darling, have a heart
Don't let one mistake keep us apart
I'm not meant to live alone, turn this house into a home,
When I climb the stair and turn the key,
Oh, please be there still in love with me.*

Sammendrag

Denne masteroppgaven inngår som hoveddel i gjennomføringen av masterstudiet i sosialt arbeid ved Universitetet i Stavanger. Det bærende element i masteroppgaven er undersøkelsen av boevne. Gjennomføringen av undersøkelsen står i denne sammenheng sentralt.

Undersøkelsen er utført gjennom bruk av spørreskjema som er distribuert til informanter som både har erfaring og kunnskap om ulike sider ved både bostedsløshet, boevne og problematisk boadferd.

Boevne er i denne besvarelsen knyttet opp mot 7 ulike klientkategorier som har utgjort bærebjelken og nærmest fungert som en rød tråd i gjennomføringen av oppgaven.

De 7 klientkategoriene er:

- A: Ikke-etniske nordmenn
- B: Personer med psykiske problemer
- C: Personer med et rus- og psykiatriproblem
- D: Personer med et rusproblem
- E: Eldre personer (pensjonister)
- F: Aleneforsørgere
- G: Ordinære familier

Definisjon og valg av klientkategorier kan virke både kontroversiell og stigmatiserende, men er ut i fra en vurdering av realitetene den mest dekkende innfallsvinkelen for å analysere variasjonen i hvem som rammes av bostedsløshet for deretter å bli hjulpet inn i et egnet, kommunalt boforhold. Utviklingen av boforholdet kommer til syne gjennom klientens boevne. Den er igjen et resultat av klientens evne til å forholde seg til sitt indre og ytre bomiljø. Konkret vil det si hvordan han på den ene siden opprettholder en ansvarsbevisst holdning til å ta vare på leiligheten sin og på den annen side hvordan han forholder seg til omgivelsene og det ytre miljø. Særlig står forholdet til naboer og klientens sosialiseringsevner her sentralt. Denne boevnen kan med andre ord gi seg utslag både på positivt og negativt vis. Når boevnen svikter – det være seg i forhold til både det indre som ytre bomiljø – beveger vi oss inn i det feltet som heter problematisk boadferd.

Oppgavebesvarelsen tar for seg dette temaet ved å se på årsaker, konsekvenser og løsninger. Tema og problemstilling tar sitt utgangspunkt i bostedsløse sosialklienters holdninger og adferd når de har blitt tildelt og er etablert i et kommunalt boforhold. Undersøkelsen viser hvordan disse holdningene og denne adferden gjør seg gjeldende blant de syv klientkategoriene.

Oppgaven består av følgende elementer:

- A. Oppgavens *tema* omhandler boevne i kommunale boforhold og de problemer og utfordringer som foreligger der.
- B. Oppgavens overordnede *mål* har vært å få frem hvilke klientkategorier som særlig kan knyttes opp mot problematisk boadferd. Gjennom beskrivelse av problemområder som vedrører de syv klientkategoriene, vil dermed også kurante tiltak bli lansert for å avhjelpe problematisk boadferd.
- C. Innhenting av *teoretisk grunnlagsmateriale* har bydd på til dels store utfordringer fordi det eksisterer heller lite av litteratur som spesifikt tar for seg boevne og problematisk boadferd. Der hvor det likevel har vært noe å hente, er gjennom ulike forskningsrapporter som i hovedsak er utarbeidet av FAFO (Fagbevegelsens senter for forskning, utredning og dokumentasjon) og NIBR (Norsk institutt for by- og regionforskning). Selv her er problematisk boadferd omtalt sporadisk. Et stikkord som går igjen i mange av forskningsrapportene er betydningen av oppfølging fra det sosiale hjelpeapparatet som bidrag til å oppnå stabilitet og forutsigbarhet i kommunale forhold.
- D. I bruk av *metode* i undersøkelsen er hensynet til både bredde og dybde forsøkt ivaretatt. Dette innebærer at undersøkelsen har i seg elementer fra både kvantitative og kvalitative tilnærminger, dvs. både bredde og dybde.
- E. Totalt 33 informanter deltok i *undersøkelsen*. Undersøkelsen bestod av i alt 4 hovedspørsmål hvorav hovedspørsmål 1 og 2 bestod av i alt 6 underspørsmål. Innsamlingen av resultater ble foretatt i løpet av vinteren 2009/2010 og resultatene blir presentert i hele sin fulle bredde i kapittel 4. Resultatene eller funnene i undersøkelsen forteller med tydelighet hvilke klientkategorier som utviser god eller mangelfull boevne. Med utgangspunkt i funnene har det vært en målsetting å gi en beskrivelse av hvordan sosialklienters boevne i deres kommunale boforhold arter seg. De funnene som er gjort, viser klart hvilke klientkategorier som skiller seg ut ved å ha åpenbare

problemer i forhold til sin bosituasjon. Presentasjonen av funnene i undersøkelsen er både omfattende og til dels omstendelige. Vurderingen må være slik for at hensynet til både helhet og detaljer skal bli ivaretatt.

- F. *Konklusjonene* fra funnene i undersøkelsen blir så drøftet med særlig søkelys på sosialklientens forståelse av forholdet mellom ytelse og vilkår. Avhengig av klientens sosiale, fysiske og psykiske ballast kan dette gi seg utslag i forskjellige utfordringer og løsninger. Variasjonene i problematikk er bestemmende for hvilket botiltak som kan tilbys klienten.
- G. Det blir så foretatt en *analyse* av funnene i undersøkelsen hvor det blir presentert forslag til hvordan kommunale boforhold kan utvikle seg til å bli stabile. Stikkord i denne sammenheng er oppfølging og økonomistyring som bidrag til å skape trygge og forutsigbare rammer for klientens bosituasjon.

Kapittel 1. Innledning

1.1 Bakgrunn

De fleste kan være enige om at det å ha en bolig utgjør et av de mest grunnleggende behovene for det store flertallet av mennesker. Boligen utgjør en trygghetsfaktor og bidrar til å styrke opp om den enkeltes personlige og sosiale behov. Boligen støtter opp om betydningen av å bli et fullverdig menneske.

Ikke desto mindre har bostedsløshet i de senere årene utviklet seg til å bli et etablert begrep. Bostedsløshet har blitt et av de mest utfordrende, sosiale problemene i dagens Norge. I tillegg er bostedsløshet et typisk, urbant fenomen som ytterligere forsterkes ved at tilflyttingen til urbane strøk har vært og er økende.

Markedets makt i form av tilbud og etterspørsel har medført at kostnadene ved å anskaffe seg bolig har blitt så høye at det har ekskludert mange svake grupper fra å få dekket sitt boligbehov. Det offentlige, sosiale hjelpeapparatet må derfor i stedet bidra til å dekke dette boligbehovet. Dette kommer til syne både gjennom midlertidige botiltak som hotell og hospits samt gjennom mer permanente botiltak som kommunal bolig.

Oppgavebesvarelsen vil rette søkelyset mot sosialklienter og de problemer og utfordringer som de står overfor i kommunale boforhold. De som bor i kommunale boforhold utgjør ikke noen ensartet gruppe. Tvert imot vil kriterier som alder, familieforhold, helsetilstand, forholdet til rusmidler og etnisk bakgrunn legge premissene for hvordan et kommunalt boforhold arter seg. Sosialklientens anskuelse på folk og samfunn kombinert med hans selvbilde bidrar til å avgjøre rammene for hvordan han takler sitt kommunale boforhold. Som en del av denne forståelsen er man til tider vitne til adferd fra klientens side i form av likegyldighet eller passivitet til ansvar og egeninnsats som vedrører evnen og viljen til å opprettholde en stabil bosituasjon etter at boligbehovet er dekket.

Som sosialklient kan årsakene til dette være mange, men man skal ikke se bort fra at en tilværelse som har vært og er preget motgang, motløshet og apati setter sine dype spor. Det å løfte en sosialklient ut av en slik tilstand er en utfordring for både sosialklienten og det sosiale hjelpeapparatet. Å myndiggjøre en person til å tro på egne evner og ressurser er ingen enkel sak, og egentlig en lang vei å gå.

På den annen side er det også verdt å trekke frem at årsakene til at kommunale boforhold slår sprekker og ikke har den ønskede langsiktighet, er en manglende bevisstgjøring og kunnskap både fra det sosiale hjelpeapparatet og sosialklientens side. Ved siden av det sosiale hjelpeapparatets ambisjon om å bygge opp og støtte sosialklientens behov for egenutvikling finner vi også et sett av forklaringer som har å gjøre med at krav, konsekvenser og vilkår i forbindelse med boligsosiale ytelser ikke er presise nok. De blir heller ikke fulgt opp på en tilstrekkelig god måte til at sosialklienten tar sin del av ansvaret for å opprettholde boforholdet. Vilkårene vedrørende økonomiske ytelser står her sentralt.

I prosessen mot å bli tildelt bolig må det etableres et samarbeidsklima som legger til grunn at begge parter gjør det som bør og kan forventes innenfor gitte rammer. En likeverdig ansvarsfordeling vil med utgangspunkt i den boligsøkendes svake status som sosialklient ikke kunne forventes. Det sosiale hjelpeapparatet besitter makt og virkemidler som ligger langt over den boligsøkendes virkelighet. Like fullt må det forventes at klienten blir tillagt visse krav og vilkår i form av oppgaver som er innenfor forsvarlige rammer. Dette er også i tråd med tankegangen innenfor myndiggjøring hvor noe av poenget er å bygge opp og motivere mennesket til å ta ansvar og forstå sine plikter slik at det vil bli i stand til å ta kontroll og styring over eget liv. Denne ansvarliggjøringen vil bidra til at sosialklienten opparbeider seg en forståelse for opprettholdelse av et permanent boforhold.

Sosialklienter kan deles inn i flere ulike kategorier som alle har sine spesielle problemstillinger. Derfor er det ikke mulig å plassere alle i samme bås. I stedet må tiltak, krav og forventninger tilpasses situasjonen som den enkelte klient befinner seg i. Noen har dermed behov for større grad av oppfølging og bistand enn andre. For at tiltak og løsninger skal ha den tilsiktede og langsiktige effekt, er det nødvendig å se dette i forhold til sosialklientens selvbylde og vurderingsevne. Derfor er det på sin plass med realistiske forventninger. Ikke desto mindre tas det for gitt at de fleste klienter er i besittelse av tilstrekkelig bevissthet om ambisjoner og mål for egen bolig og egen bosituasjon. Slik er det ikke alltid. Denne oppgaven vil belyse hvorfor det er slik og hva som må gjøres, slik at forutsigbarhet og stabilitet inngår som opplagte begreper for opprettholdelse av en stabil bosituasjon. Som vi senere skal se, vil også behovet for oppfølging i bolig være en selvfølge for å kunne oppnå dette målet.

1.2 Målsetting

Målsettingen er å belyse de syv klientkategorienes boevne og på det grunnlag avdekke ulike problemområder som krever tiltak og løsninger.

1.3 Avgrensing

Oppgavebesvarelsen tar utgangspunkt i de syv klientkategorienes boevne. Selv om det eksisterer et sett av forskjellige kommunale botiltak som for eksempel alders- og pleiehjem for eldre mennesker og personer med fysisk og/eller psykisk funksjonshemming, avgrenser denne oppgaven sitt nedslagsfelt til kun å omfatte de syv klientkategoriene.

1.4 Oppbygging

Oppgavebesvarelsen er delt inn i 4 hovedkapitler som tar for seg henholdsvis besvarelsens teoretiske perspektiv, hvilke metoder som er benyttet, presentasjon og vurdering av funnene i undersøkelsen og analyse av funnene. Det hele avsluttes med en konsentrert fremstilling av hvilke tiltak som fortjener større oppmerksomhet.

1.5 Empiri og metode

Datainnsamlingen slik den fremkommer i undersøkelsen har i seg elementer av både kvalitativ og kvantitativ tilnærming som det argumenteres nærmere for i både teori- og metodekapittelet. Denne todelte tilnærmingen begrunnes med henvisning til forskjellige litterære kilder og forskningsrapporter.

1.6 Kildene

Ved siden av informantenes bidrag utgjør litteratur i form av bøker og forskningsrapporter hentet fra internett, grunnlaget som bærer gjennomføringen av mitt forskningsprosjekt.

1.7 Problemstilling

Hensikten med problemstillingen er å se på ulike sider ved boevne slik de fremstår i kommunale boforhold knyttet opp mot de syv klientkategoriene. I en videreføring av dette vil det være nyttig å se på klientkategorienes adferd og håndtering av forutsetningene for å bo i kommunal bolig og på det grunnlag presentere mulige tiltak som kan bidra til en både forutsigbar og stabil bosituasjon.

Aktuelle elementer i problemstillingen er:

- Hva kjennetegner boevne?
- Hvordan kan ulike sider ved boevne forklares?
- Hva består problematisk boadferd av?
- Hva kan gjøres?
- Hvilke tiltak er aktuelle?

Kapittel 2. Teori

2.1 Innledning

Hensikten med dette kapittelet er å presentere relevant forskning og litteratur som vedrører ulike sider ved boevne. På denne bakgrunn må det også konstateres at søk etter litteratur som spesifikt omhandler boevne og særlig problematisk boadferd, har gitt begrensede resultater. De undersøkelser som er gjort innefor rammene av denne oppgavebesvarelsen har vist at boevne og problematisk boadferd i liten grad er nevnt spesifikt i litteraturen.

Med dette som utgangspunkt kan det være på sin plass å sette utfordringene i forhold til boevne inn i en større sammenheng slik at man lettere kan se avhengigheten og sammenhengen i forhold til andre boligsosiale tiltak. Som bakgrunn for dette ligger et omfattende boligsosialt arbeid som har sin bakgrunn i et sett av ambisjoner, behovsavklaringer, innstillinger, målsettinger, planer, foreslåtte tiltak og vurderinger som har sin rot i begrepet bostedsløshet.

Når et kommunalt boforhold, som faktisk er et boligsosialt hjelpetiltak, opphører å fungere, har det vært rettet et særlig søkelys på resultatet av en slik utvikling, nemlig utkastelse. Bakgrunnen for et slikt tiltak har sin årsak i to forhold; for det første uakseptabel adferd og for det andre manglende økonomisk styring vedrørende betaling av husleie og strøm. Tankegangen og løsninger som dreier seg om utkastelse, har særlig dreid seg om å legge til rette for økonomiske tiltak som gjennom et føre var-prinsipp skal redusere eller fjerne muligheten for utkastelse. Forut for tiltak som leder frem til utkastelse finner man imidlertid forskjellige årsaker som har sin bakgrunn i begrepet problematisk boadferd. Denne oppgaven søker å beskrive og forklare disse årsakene.

I litteraturen finner man tilløp til beskrivelser og forklaringer på disse årsakene som særlig har sin rot i ulike offentlige utredninger og forskningsrapporter. Av viktige bidragsytere inkludert litteraturoversikt som grenser opp til oppgavens tema, men som ikke ble benyttet, kan nevnes:

- Byggforsk – Norges byggforskningsinstitutt, www.sintef.no/byggforsk/

Litteratur:

- Ulfrstad, Lars-Marius (1999),
Hjelpeapparatet for bostedsløse – Om hjelpeapparatet i Oslo, Bergen,
Trondheim og Stavanger, Byggforsk prosjektrapport 264 – 1999

- Husbanken, www.husbanken.no

Litteratur:

- Barvik, Geir (2006), *Fra bostedsløs til nabo*, Husbanken
- Dønnestad, Eva (2008), *FRI – Metode som følger innsatte fra fengsel ut til bolig, jobb og nettverk*, Kirkens Bymisjon Drammen / Husbanken
- Sønvisen, Stina (2008), *Bostedsløshet på helsa løs*, Husbanken
- Sønvisen, Stina (2009), *Å være en god nabo*, Husbanken
- Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR), www.nibr.no

Litteratur:

- Dyb, Evelyn, Marit Kristine Helgesen og Katja Johannessen (2008), *På vei til egen bolig – Evaluering av nasjonal strategi for å forebygge og bekjempe bostedsløshet*, NIBR-rapport 2008:15
- Dyb, Evelyn, Ingar Brattbakk, Klaus Bergander og Janne Helgesen (2006), *Løslatt og hjemløs – Bolig og bostedsløshet etter fengselsopphold*, Samarbeidsrapport NIBR / Byggforsk / KRUS (Kriminalomsorgens utdanningscenter) 2006
- Røkkansenteret – Stein Røkkan senter for flerfaglige samfunnsstudier, <http://rokkan.uni.no/>

Litteratur:

- Taksdal, Arnhild, Jan Kåre Breivik, Kari Ludvigsen og Bodil Ravneberg (2006), *På randen av å bo – Erfart kunnskap om livet og flyttingene mellom psykiatri, rusomsorg, gater, hospitser og egne boliger*, Røkkansenteret rapport 1, 2006

De ovennevnte instansene har produsert mye forskning om ulike sider ved bostedsløshet, men har også berørt de uheldige sidene ved funksjonsudyktige boforhold som i mange tilfeller har ledet frem til utkastelse. Utkastelse er som vi senere skal se, belyst utførlig av de ovennevnte instansene. Ettersom det er en nær sammenheng mellom utkastelse og boevne, er det nærliggende å se nærmere på årsakene til utkastelse. Dette vil også kunne gi en bedre innsikt i hva problematisk boadferd er og hva den kan lede frem til.

Dyb og Johannessen (2009) trekker frem strukturelle og individuelle faktorer som forklaringer på et bolig- og velferdsproblem. Mens strukturelle faktorer knyttes opp mot antallet utkastelser og samfunnsmessige årsaker, for eksempel størrelsen på husleia og rentenivå,

som årsaker til at dette skjer, peker de individuelle faktorene i retning av både bolig- og bop problemer. Dyb og Johannessen (2009) trekker frem følgende individuelle forklaringer som egenskaper ved individet og gir dermed også en beskrivelse og forklaring på hva problematisk boadferd består i:

- Rusproblemer
- Psykiske lidelser
- Personen er ute av stand til å bo selvstendig
- Vold som utøves av både den bostedsløse eller av den som allerede har bolig
- Manglende styring av personlig økonomi
- Utenforliggende årsaker som voldsutøvelse mot personen som allerede har bolig

Dyb og Johannessen (2009) påpeker at det er adskillig enklere å finne sammenhengen mellom bostedsløshet og problematisk boadferd og de egenskapene som kan knyttes opp mot enkeltpersoner, enn ved å henvise til strukturelle samfunnsmessige forhold.

Disse forklaringene forteller oss noe om både bostedsløshet, boligproblematikk og dermed mulighetene til å bli tildelt bolig, og på den annen side noe om årsakene til utkastelse fra bolig.

I en forlengelse av hvilke problemsituasjoner som gjør seg gjeldende i forhold til bostedsløshet har Dyb og Johannessen (2009) tatt utgangspunkt i spørsmål og påstander som også er aktuelle for å forstå årsakene til problematisk boadferd. Av påstandene som her benyttes er følgende særlig relevante:

- Tap av bolig på grunn av ubetalt husleie/boliglån siste 6 måneder.
- Tap av bolig på grunn av skadeverk, uro og konflikter siste 6 måneder.
- Beboer har hatt/har et udekket behov for oppfølging i bolig.
- Beboer har en synlig eller kjent psykisk sykdom.
- Beboer er avhengig av rusmidler.

Utkastelse er resultatet av et sett av forutgående hendelser som faller inn under betegnelsen problematisk boadferd. Utkastelse er ofte den siste utvei i en forutgående prosess som omfatter ulike sider ved problematisk boadferd. Mange ulike tiltak er foreslått og iverksatt for å avhjelpe utkastelse. Disse tiltakene er særlig av økonomisk karakter.

2.2 Utkastelse og tap av bolig

For ordens skyld kan det være nyttig å skille mellom utkastelse fra bolig og tap av bolig. Resultatet av utkastelse er som oftest tap av bolig, men Dyb og Johannessen (2009) nyanserer det hele ved å påpeke at beboerens status som utøver av handlinger som leder frem til utkastelse utgjør en årsak, mens beboerens status som offer for andres handlinger peker i retning av at det er tale om et tap av bolig. I denne oppgaven vil søkelyset blant annet bli rettet mot utkastelse ved å se nærmere på beboers adferd og handlinger. Den måten beboeren praktiserer sitt boforhold på, er med andre ord retningsgivende for om han lykkes eller ikke.

2.3 Utkastelse – bostedsløshet og en ustabil bosituasjon

Utkastelse må sees i sammenheng med bostedsløshet, en ustabil bosituasjon og ulike sider ved problematisk boadferd. Faktorene i denne trekanten fungerer nærmest i et gjensidig avhengighetsforhold til hverandre hvor den ene ikke utelukker den andre. I stedet utgjør utkastelse et resultat av en eller flere av de tre nevnte faktorene. Ytrehus og Drøpping (2004) påpeker denne avhengigheten ved å trekke frem et eksempel hvor beboer blir kastet ut av bolig som følge av manglende husleieinnbetaling.

2.4 Oppfølging

Det hersker en allmenn oppfatning av at oppfølging er et virkningsfullt botemiddel for å forhindre utkastelser. I undersøkelser har Ytrehus og Drøpping (2004) benyttet seg av tre klientkategorier - rusmiddelmissbrukere, personer med psykiske lidelser og flyktninger – for å illustrere hvem som har behov for oppfølging. Rusmiddelmissbrukere og personer med psykiske lidelser er i utgangspunktet marginaliserte grupper i boligmarkedet. Når de har blitt tildelt kommunal bolig, er neste skritt i prosessen å oppnå en stabil bosituasjon (Ytrehus og Drøpping, 2004). Samtidig viser deres funn at flyktninger har lite behov for oppfølging. Flyktninger har mer et bosettingsproblem (Ytrehus og Drøpping, 2004) enn et behov for oppfølging.

Et annet interessant funn som Ytrehus og Drøpping (2004:36) trekker frem, er hvem som får oppfølging og hvem som trenger oppfølging. Også her viser det seg at flyktninger er den klientkategorien som av kommunene vurderes til å ha minst behov for oppfølging. På den annen side viser det seg at andelen personer med psykiske problemer både får og trenger oppfølging. Rusmiddelmissbrukere må derimot sies å komme uheldig ut ved at de på den ene side får en forholdsvis mangelfull oppfølging samtidig som de har et markant behov for

oppfølging. Spriket mellom hva de får og hva de faktisk trenger av oppfølging er for denne kategorien betydelig.

En ytterligere bekreftelse av det ovenstående finner vi i de funn som Ytrehus og Drøpping (2004:37) presenterer i form av hvordan et utvalg av kommuner vurderer behovsdekningen for oppfølging. Selv om vurderingen av utsagnet, som går på at de fleste innenfor de tre klientkategoriene får nok oppfølging, kan virke betryggende, viser det seg at rusmiddelmisbrukere like fullt vurderes til å ha den dårligste behovsdekningen for oppfølging.

Videre er det interessant å se på hvordan kommuner vurderer i hvilken grad oppfølgingen av de tre klientkategoriene har vært vellykket. Mens undersøkelser utført av Ytrehus og Drøpping (2004:48) viser at oppfølgingen av flyktninger faller heldig ut, er det igjen personer med psykiske problemer og særlig rusmiddelmisbrukere som viser seg å ha den minst vellykkede oppfølgingen.

Med henvisning til ovenstående er det også interessant å få avdekket hvorfor det er slik. Hvilke utfordringer og hindringer står kommuneansatte overfor i sitt møte med disse klientkategoriene? Ved å ta utgangspunkt i undersøkelser foretatt av Ytrehus og Drøpping (2004:49) og de forklaringer som har stor betydning for at de tre klientkategoriene ikke får den hjelpen de trenger, ser vi at det særlig er 4 forklaringer som klart forteller oss noe om forskjellene i oppfatningene blant kommuneansatte i forhold til de tre klientkategoriene. De fire forklaringene som er likelydende i forhold til de tre klientkategoriene og som særlig skiller seg ut er:

1. Grappa er vanskelig å hjelpe.
2. Mangel på faglig kompetanse.
3. Det mangler særtjenester.
4. For lite tjenester.

Mens flyktninger også her kommer forholdsvis heldig ut viser funnene at personer med psykiske lidelser og i enda sterkere grad rusmiddelmisbrukere vurderes til ikke å få den oppfølgingen de trenger. Dette er spesielt merkbart i forklaring nummer 1 hvor rusmiddelmisbrukere skiller seg betydelig ut ved at nærmere 40 % av de kommuneansatte bedømmer denne grappa til å være vanskelig å hjelpe. Selv om kommunene ønsker å hjelpe og også har kompetanse til det, kan denne gruppas adferds- og vanemønster tilsi at det er

vanskelig å komme i posisjon for å oppnå tilstrekkelig kontinuitet og nærhet i arbeidet med den (Ytrehus og Drøpping, 2004).

Den samme klare tendensen om enn ikke i like betydelig grad ser vi i forklaring nummer 4 hvor også rusmiddelmissbrukere skiller seg ut ved at nærmere 35 % av de kommuneansatte bedømmer denne gruppa til å ha for få tjenester (Ytrehus og Drøpping, 2004:49).

Forklaring nummer 3 stiller personer med psykiske lidelser og rusmiddelmissbruk er likt. Vel 20 % av de kommuneansatte bedømmer begge klientkategoriene til ikke å ha et tilstrekkelig tilbud av særtjenester, mens forklaring nummer 2 snur det hele i retning av at personer med psykiske lidelser er den klientkategorien som har størst mangel på faglig kompetanse (Ytrehus og Drøpping, 2004:49)

Det er også verdt å se på betydningen av oppfølging fra brukerens side. Hvilke tanker gjør brukeren seg omkring disse forhold? Hansen (2006) har i sin brukerstudie kommet til at brukere ser nødvendigheten av oppfølging i sin bolig som et virkemiddel enten for å opprettholde bosituasjonen eller gå over i en annen boform. Av momenter som understøtter et slikt behov kan nevnes:

- Bruker klarer ikke å håndtere egen bosituasjon og kommer dermed ikke videre i egen utvikling.
- Tryggheten som tilstedeværelse av personale gir.
- Mer fellesskap og nærhet til personale.

På denne bakgrunn påpeker Hansen (2006) at behovet for oppfølging kommer som følge av brukererfaring.

Med utgangspunkt i mangelfull oppfølging trekker Hansen og Ytrehus (2005) frem brukergruppen med dobbeltdiagnoser, dvs. personer med et psykisk problem og rusmiddelmissbruk, som det er vanskelig å finne gode løsninger for. Hansen og Ytrehus (2005) lister opp tre problemområder:

- Manglende kompetanse.
Kommunene gir uttrykk for manglende kompetanse for hvordan de skal jobbe med denne gruppen fordi det hersker en uklar ansvarsfordeling mellom de som jobber med rus og de som jobber med psykiatri. En vei ut av uføret er å definere hva som er hovedproblemet og ut fra det legge ansvaret på den instansen som har aktuell

kompetanse på brukerens problematikk.

- Uklar ansvarsfordeling.

1.-linjetjenesten, dvs. de som jobber i sosialetaten, er oppmerksomme på gruppen.

Den blir sett, men det er en utfordring å finne frem til et godt oppfølgingstilbud fordi samarbeidet mellom ulike instanser ikke er godt nok ivaretatt.

- Mange vil ikke ha hjelp.

Når mange av brukerne ikke vil ha hjelp, kaller det på en kommentar hvor det er fristende å tolke et slikt utsagn fra bruker som at han ikke ønsker hjelp i det hele tatt.

Ved å si at han ”ikke ønsker hjelp” bør det sosiale hjelpeapparatet stille seg spørsmålet om dette er ensbetydende med at bruker er uvillig til å ta imot en hvilken som helst hjelp. Det kan tenkes at bruker har behov for andre typer av tjenester enn det han har gitt uttrykk for så langt. Gjennom brukermedvirkning vil andre tjenester kunne dekke brukerens behov. Det hele avhenger av sosialtjenestens kompetanse og mulighet/evne til empati.

2.5 Botiltak som bidrag til å sikre en stabil bosituasjon

Som en motvekt til utkastelse og de uheldige konsekvensene det medfører ikke bare for aktuell beboer, men også for det sosiale hjelpeapparatets forskjellige tjenester og ytelser og gjentagelse av disse, vil det være nyttig å se på hva som har vært praksis frem til i dag og sammenholde disse tiltakene med hvordan dette kan utføres.

Tabell 5.1 i Ytrehus og Drøpping (2004:55) inneholder en oversikt over 12 forskjellige tjenester og ytelser som er de samme for både nå-situasjonen og en ønsket, fremtidig situasjon. Forskjellene består i en ulik rangering av tiltakene basert på en reell og en tenkt, ønsket situasjon.

Tabellen vises på neste side.

Benyttes i dag		Bør benyttes i større grad	
1	Sosialhjelp (92)	1	Individuell oppfølging i boligen (44)
2	Konsultasjon på sosialkontor (91)	2	Bomiljøtjeneste (34)
3	Statlig bostøtte (78)	3	Psykiatritjeneste (33)
4	Psykiatritjeneste (57)	4	Legetjeneste (25)
5	Startlån (50)	5	Lavterskel helsetilbud (25)
6	Individuell oppfølging i boligen (49)	6	Hjemmesykepleie (24)
7	Kommunal bostøtte (39)	7	Hjemmehjelp (21)
8	Legetjeneste (30)	8	Startlån (21)
9	Lavterskel helsetilbud (30)	9	Matserveringssted (16)
10	Bomiljøtjeneste (27)	10	Konsultasjon på sosialkontor (7)
11	Hjemmesykepleie (21)	11	Statlig bostøtte (7)
12	Matserveringssted (15)	12	Kommunal bostøtte (4)
13	Hjemmehjelp (13)	13	Sosialhjelp (1)

Tabell 5.1; Rangering av kommunenes/bydelenes rapportering av tjenester og ytelser som benyttes i dag og vurdering av tjenester og ytelser som bør benyttes.

(Prosentandel av kommunene som har oppgitt at tjenesten/ytelsen benyttes/bør benyttes i større grad i parentes) (N = 117). (Ytrehus og Drøpping, 2004:55)

Ved å ha et særlig søkelys på de 7 øverste punktene vil man se at mens tre av ytelsene i seksjonen "Benyttes i dag" har et økonomisk tilsnitt, dvs. 3. statlig bostøtte, 5. startlån og 7. kommunal bostøtte, så er disse fraværende på de tilsvarende 7 punktene i seksjonen "Bør benyttes i større grad". Her ser man i stedet at det er lagt vekt på en større grad av menneskelig kontakt og bistand i form av ulike helse- og sosialtjenester. Man kan hevde at menneskelig nærhet i sterkere grad er med på å bidra til at beboerens behov blir ivaretatt for å opprettholde en stabil bosituasjon. De er dermed medvirkende til å forhindre eller dempe mulig problematisk boadferd. En god boevne opprettholdes ved at beboer forholder seg til indre og ytre boforhold på en slik måte at bosituasjonen oppleves som minst mulig problematisk for omgivelsene. De 7 øverste punktene, som forteller hvilke tiltak som bør benyttes, bekrefter det.

2.6 § 11.1 i husleieloven som tiltak og forutsetning for å opprettholde en stabil bosituasjon.

Ytrehus og Drøpping (2004) påpeker at husleielovens paragraf 11.1, boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet, benyttes ved til deling av kommunal bolig. Her heter det i første avsnitt:

Bestemmelsene i paragrafen her gjelder utleie av offentlig disponert bolig som skal brukes av vanskeligstilte på boligmarkedet. Bestemmelsene gjelder også utleie av

annen bolig som er forbeholdt vanskeligstilte på boligmarkedet etter vedtak av organ for stat, fylkeskommune eller kommune. Med vanskeligstilte på boligmarkedet menes personer som trenger hjelp til å skaffe seg bolig på grunn av dårlig økonomi, nedsatt funksjonsevne, helsemessige eller sosiale problemer, dårlige kunnskaper om det norske boligmarkedet eller liknende forhold.

Man kan se på denne paragrafen som både en forutsetning og forpliktelse for å få tildelt kommunal bolig. Den utgjør også en innfallsport til at kommunen i mer eller mindre grad kan føre tilsyn med boforholdet avhengig av hvilken historikk og bokompetanse brukeren utviser. Paragrafen er særlig aktuell overfor rusmiddelmissbrukere og personer med psykiske lidelser som igjennom labil adferd, utageringer, agitert adferd og rusing utgjør en trussel eller er til sjenanse for omgivelsene. For å komme i posisjon i forhold til bruker er denne paragrafen nyttig for å sikre at de nødvendige hjelpetiltak blir iverksatt. Det kan her dreie seg om behandling eller kompetent medisinsk tilsyn.

Det er i denne forbindelse interessant å trekke frem hvilke vurderinger kommunalt ansatte har til bruk av denne paragrafen. Ved å henvise til undersøkelse utført av Ytrehus og Drøpping (2004:87) fremkommer det at det store flertallet av informanter anser bruk av denne paragrafen for å bli brukt i et moderat omfang. Flertallet av funnene i undersøkelsen er fordelt mellom svaralternativene ”Av og til” og ”Sjelden/aldri”. Hvorvidt dette er en gjengs oppfatning i en større norsk sammenheng basert på dagens situasjon, gjenstår å se.

2.7 Utkastelse og økonomistyring

Problematisk boadferd dreier seg også om økonomi og beboerens forvaltning av egen inntekt. De av beboerne i kommunale boliger som mottar uførepensjon har i utgangspunktet inntekt til å kunne betale husleie og strømudgifter selv. Utkastelse som følge av mislighold av disse forpliktelsene er ikke noe ukjent fenomen. Det som innholdet i tabellen ovenfor ikke sier noe om, er betydningen av forvaltning av trygd. Av aktuelle alternativer i så henseende kan nevnes både frivillig og tvungen forvaltning av trygd. Undersøkelsen i kapittel 4 tar for seg dette forholdet og peker samtidig på omfanget over hvilke klientkategorier som dette er særlig aktuelt for.

Holm og Nørve (2007) påpeker videre at den utløsende årsaken til utkastelse i hovedsak er mislighold av husleie. Ved ikke å betale husleie selv etter en prosess med betalingsvarsler, rådgiving og bruk av namsmann vil resultatet bli utkastelse. Holm og Nørve (2007) nevner

også andre forhold som avgjørende for utkastelse som for eksempel støy, uro, hærverk osv. Videre påpekes det at utsatte grupper som personer med psykiske lidelser og rusmiddelmissbrukere hvor husleierestanser og avvikende adferd står sentralt, er spesielt utsatt for utkastelse. Hansen (2006) trekker frem dilemmaet mellom brukernes dårlige erfaringer med det å ha full råderett over sin økonomi og i stedet overlate ansvaret til sosialetaten gjennom hel eller delvis forvaltning. Betaling av husleie og strøm står her helt sentralt for å kunne opprettholde en stabil bosituasjon.

Som det fremgår av tabellen på neste side, tillegges økonomisk rådgiving og trekk i trygd totalt sett stor betydning. Et nyttig verktøy i så henseende er folketrygdlovens § 22-6 som inneholder konkrete retningslinjer for trekk i trygd. I lovens første avsnitt heter det bl.a. at:

Dersom en person ikke er i stand til å disponere ytelsen selv på grunn av sinnslidelse, psykisk utviklingshemning, alvorlig mental svekkelse, hjerneskade, eller misbruk av berusende eller bedøvende midler, kan ytelsen utbetales til en annen person eller til et Nav-kontor.

Som man vil se av lovteksten, inngår personer med psykiske lidelser og rusmiddelmissbrukere som en av målgruppene i denne teksten. For å forebygge utkastelser nevner Holm og Nørve (2007) muligheten for å formidle og betale husleie direkte fra trygd slik loven gir rom for.

På den annen side er det også et poeng i å utvikle ansvarlighet hos den enkelte bruker slik at forpliktelser som for eksempel betaling av husleie blir ivaretatt. Bruk av formynderi vil på det viset falle vekk eller bli redusert (Holm og Nørve, 2007). Hansen (2006) bekrefter dette ved å hevde at mange brukere sier at de trenger hjelp til å styre egen økonomi.

2.8 Tiltak for å forhindre og redusere utkastelser

En utkastelse representerer ofte en belastning for både beboer og det sosiale hjelpeapparatet. Konsekvensene kan i mange tilfeller være både opprivende og uoversiktlige. Særlig for beboer vil en slik situasjon skape ubehag ved at en i utgangspunktet oversiktlig bosituasjon kan ende opp med innplassering på hospits eller omsorgsinstitusjon for et kortere eller lengre tidsrom. Hva så fremtiden vil bringe med seg, gjenstår å se. En utkastelse vil også medføre ekstraarbeid og ofte en nullstilling av allerede utført boligsosialt arbeid. Konsekvensen av dette er at nye boligtiltak nærmest kan sammenlignes med å starte med blanke ark. Mange utkastelser kan begrunnes som helt nødvendige fordi alle tilgjengelige tiltak er forsøkt prøvd

eller blitt ivaretatt basert på tilgjengelige ressurser. Man kommer ikke lenger og utkastelse er dermed eneste farbare utvei.

Som et bidrag til å forstå hvordan utkastelser kan reduseres, viser en undersøkelse utført av Ytrehus og Drøpping (2004:88) hvordan ansatte vektlegger betydningen av ulike virkemidler. For å få et begrep om hvilke virkemidler som kan være aktuelle, vil det være naturlig å ta utgangspunkt i nivåene ”Meget stor betydning” og ”Ganske stor betydning” og se de angitte verdiene i forhold til de respektive virkemidlene. Den samlede verdien fra begge nivåene vil gi et heldekkende inntrykk av hva de ansatte mener.

	Meget stor betydning	Ganske stor betydning	Ganske liten / meget liten betydning	Ikke svart
Sørge for tjenester til å følge opp brukeren i boligen	38	29	24	9
Husleiekontrakt som forplikter til å ta imot oppfølging i boligen	20	19	48	13
Samordning av ulike etaters virksomhet og kunnskap	32	37	22	9
Gi støtte og oppfølging på brukerens premisser i boligen	26	42	21	11
Sikre adekvat behandling for rusavhengighet og psykiske plager	41	34	14	11
Økonomisk rådgiving	30	46	15	9
Trekk i trygd	28	40	21	10
Samarbeide med kemneren for å fange opp husleierestanser tidlig nok	25	26	34	16

Tabell 8.3: Ansattes vurdering av hvor stor betydning følgende virkemidler har for å redusere utkastelser. Prosent (N = 108). Ytrehus og Drøpping (2004:88)

Av virkemidler som særlig peker seg ut ser vi at Ytrehus og Drøpping (2004) særlig tillegger ”Sørge for tjenester til å følge opp brukeren i boligen” og ”Sikre adekvat behandling for rusavhengighet og psykiske plager” til totalt sett å ha stor betydning. På bakgrunn av det som tidligere er nevnt i dette kapittelet, ser vi at disse funnene setter utkastelsesproblematikken opp mot både rusmiddelmisbruk og psykiske lidelser. Det er også verdt å merke seg at ”økonomisk rådgiving” og ”trekk i trygd” totalt sett blir tillagt stor betydning.

Undersøkelsen til Ytrehus og Drøpping (2004:90-91) tar opp en rekke spørsmål som hver på sin måte utgjør utfordringer og problemstillinger som er verdt å følge opp fremover. Sett i lys av problematisk boadferd og de klientkategoriene som går igjen som særlig utfordrende i dette kapitlet, dvs. personer med psykiske lidelser og rusmiddelmissbrukere, er det særlig fire spørsmål som er aktuelle:

- Hvordan kan en sikre at tiltak og tjenester som utvikles, faktisk bidrar til en stabil bosituasjon?
- Hvordan sikre oppfølging av de som har behov for hjelp til en stabil bosituasjon og hvordan sikre kontinuitet i oppfølgingen?
- Hvordan kan vi få nærmere kunnskap om hva de bostedsløse selv mener er god hjelp og støtte for å få en stabil bosituasjon?
- Hvordan kan vi utvikle kunnskap om hva som er gode forebyggende strategier for å hindre bostedsløshet?

2.9 Oppsummering

Litteraturen og forskning viser at det er en høy grad av bevissthet og kunnskap omkring de bostedsløses situasjon. Dette viser seg spesielt tydelig overfor de gruppene av brukere som kan plasseres inn i en av oppgavens syv klientkategorier.

Det kan også konstateres at det er en klar sammenheng mellom bostedsløshet og boevne med særlig vekt på konsekvensene av problematisk boadferd. Særlig årsaker i form av rus og / eller psykiatri må sees på som årsaker til bostedsløshet som igjen er et resultat av problematisk boadferd. Denne gjensidigheten innebærer at de grunnleggende problemene er der uavhengig av om bruker har bolig eller ikke. Uheldig adferd med utgangspunkt i de ovennevnte problemområdene forflyttes dermed fra statusen til det å være bostedsløs til det å bo i kommunal bolig med mindre krav, vilkår og hjelpetiltak i form av oppfølging kommer inn i bildet og endrer brukerens utviklingsløp.

For mange brukere er ikke boligen noen varig løsning på deres problemer med mindre disse tas tak i både før boforholdet begynner og følges opp etter at bruker er etablert i sin kommunale bolig. For mange brukere er kommunal bolig et bidrag på veien mot et bedre liv, men det må også følges opp i form av andre tiltak for at stabilitet og positiv endring skal finne sted. Hvis ikke, vil både det sosiale hjelpeapparatet og brukeren oppleve at de befinner seg i en eviglang, ond sirkel. Dermed vil mye prisverdig arbeid kunne oppleves som forgjeves.

Kapittel 3. Metode

3.1 Innledning

Metodelæren gir råd til forskeren om hvordan han kan samle inn, behandle og analysere data. I dette ligger store utfordringer og store muligheter som sosiologen Wilhem Aubert har beskrevet på følgende vis (Hellevik, 2002):

En metode er en framgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme fram til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder.

Empiri er en av grunnsteinene i vitenskapelig arbeid og den empiriske undersøkelsen er forutsetningen for at dette lar seg gjøre. Dette innebærer å finne ut av hvordan forholdene er og virkeligheten faktisk ser ut, for på den måten å få svar på forklaringer og oppfatninger om sosiale fenomen (Jacobsen, 2000).

Mens det kan være ambisiøst nok å frembringe helt ny kunnskap innenfor et fagområde, vil den også ha som mål å kunne utvikle og raffinere eksisterende kunnskap slik organisasjonsteoretikeren og statsviteren James G. March (1991) fremhever (Jacobsen, 2000). Denne oppgavebesvarelsen er utarbeidet med dette for øye.

Vårt forhold til virkeligheten er ut i fra et vitenskapsteoretisk ståsted preget to innfallsvinkler, nemlig den positivistiske og den hermeneutiske. For å få frem forskjellene mellom de to vitenskapsteoretiske retningene vil det i denne sammenheng være gunstig å ta for seg fellesbegrepet metode og de forskjellene som der fremkommer (Jacobsen, 2000).

	Positivism	Hermeneutikk
Metode	Deduktiv	Induktiv
	Individualistisk	Holistisk
	Avstand	Nærhet
	Nøytral og objektiv	Styrt av undersøkerens verdier og interesser
	Tall	Ord

En deduktiv tilnærming går ut på at forskeren har opparbeidet seg forventninger om hvordan virkeligheten ser ut, for så å samle inn empiri som, basert på ulike forhold, vil avgjøre om forventningene stemmer overens med virkeligheten. Svakheten er her at forskeren gjennom sin subjektive tilnærming ikke er tilstrekkelig objektiv i forhold til den problemstilling som skal undersøkes. En teori skal med andre ord bekreftes gjennom arbeidet og resultatet av en utført undersøkelse (Jacobsen, 2000).

Som motvekt har vi den induktive, hvor forskeren tilnærmer seg virkeligheten med et åpent sinn. Han er mottakelig for det som virkeligheten har å by på. Ved å samle inn og så systematisere all relevant informasjon dannes grunnlaget for å trekke de nødvendige slutninger som så kan munne ut i en teori. Den induktive tilnærmingen grunngir altså sine funn med ord i motsetning til den deduktive som måler sine funn ved hjelp av tall (Jacobsen 2000).

De to ovennevnte vitenskapsteoretiske retningene bringer oss nærmere de praktiske metodene for utføring av undersøkelser. I en forlengelse av idegrunnlaget til den deduktive tilnærming har vi den kvantitative metoden som ved hjelp av sine måleverktøy kan gi oss informasjon om den sosiale virkeligheten ved hjelp av tall i form av ulike statistiske verktøy og illustrasjoner. Dette kan tendere til at forskerens egen forståelse av virkeligheten (Jacobsen, 2000) settes i sentrum.

Forståelsen av sosiale problemer og utfordringer betinger at man har et sterkt fokus på brukerens forståelse av sin situasjon. En bruker og de som jobber for og med bruker beskriver sin virkelighetsoppfatning gjennom ord som jo er kjennetegnet for den induktive metoden. Derfor er det av vesentlig betydning at forskeren innhenter informasjon basert på hvordan mennesket tolker sin sosiale virkelighet (Jacobsen, 2000). Muligheten til selv å gi uttrykk for sin virkelighetsoppfatning er ofte best fanget opp av den kvalitative metoden.

3.2   Forskningsprosessen

For at forskningsprosessen skal ha mål og mening bør den ha en struktur som forteller noe om de ulike fasene eller stadiene den består av fra begynnelse til slutt. Oppgavebesvarelsens oppbygning vil derfor bestå av følgende temaer (Hellevik, 2002):

1. Valg og utforming av problemstilling
2. Valg av undersøkelsesopplegg
3. Utvelgelse av data
4. Innsamling av data
5. Behandling av data
6. Analyse av data
7. Tolking av resultatene
8. Utarbeidelse av en forskningsrapport

Denne strukturen kan som Hellevik (2002) påpeker, beskrives som en prosjektplan bestående av en serie valg som er gjensidig avhengig av hverandre og hvor det første valget peker ut mål og retning for ferden videre.

3.3 Valg og utforming av problemstilling

Som det fremgår av problemstillingens innhold i kapittel 1, har den en tematisk vinkling hvor hensikten er å få belyst ulike sider av temaet problematisk boadferd som kan knyttes opp mot de syv klientkategoriene. Underveis i utformingen av problemstillingen har det også vært en utfordring å komme frem til innholdet i undersøkelsen. En viktig faktor har vært utformingen av de ulike spørsmålene som underveis bidro til at problemstillingen endte opp som det den ble. Man kan si det slik at utarbeidelsen av problemstillingen og undersøkelsen stod i et gjensidig avhengighetsforhold til hverandre.

3.4 Undersøkelsesopplegget

Undersøkelsen kjennetegnes av både en formell og også en personlig innfallsvinkel til hvordan undersøkelsen ble utført. Stikkord i denne sammenheng er bruken av type undersøkelse, dilemmaet mellom bredde og dybde, bruk av datakilder og egen metodisk tilnærming i forhold til innsamling av opplysninger.

3.4.1 Type undersøkelse

Problemstillingens stikkord er boevne og utfordringer forbundet med det. Videre medfører valget mellom en beskrivende og forklarende undersøkelse at søkelyset fordeles likt mellom de to. Samtidig som det er viktig å få frem de ulike kjennetegn ved klientkategoriene, er det også viktig å påvise de ulike årsaksforhold som kjennetegner de respektive klientkategoriene (Hellevik, 2000). Den beskrivende undersøkelsen tar hensyn til behovet for representativitet (Hellevik, 2000) slik at bredden i sosialklientenes boevne og graden av problematisk boadferd blir ivaretatt med henvisning til den klientkategori de tilhører. Behovet for å forstå hvorfor boevnen arter seg så forskjellig, søkes forklart gjennom undersøkelsens spørsmål. Det forklarende undersøkelsesopplegg vil med andre ord også bli ivaretatt. Det kvalitative og kvantitative går med andre ord hånd i hånd.

3.4.2 Dilemmaet mellom bredde og dybde

Et undersøkelsesopplegg foregår gjerne i to dimensjoner som kjennetegnes av antall enheter, dvs. klientkategorier, og antall variabler i form av ulike spørsmålsstillinger som er knyttet opp mot de respektive klientkategoriene. I valget mellom bredde og dybde beskriver Hellevik (2002) bredde som et ekstensivt undersøkelsesopplegg, mens innhenting av informasjon omkring hver enkelt enhet, dvs. klientkategori, representerer et intensivt undersøkelsesopplegg. I målsettingen om å favne alle klientkategoriene bredest mulig og samtidig avdekke særtrekk som er unike for disse kategoriernes boevne, vil undersøkelsens innhold og utforming medføre at begge forhold blir forsøkt tatt hensyn til.

3.4.3 Datakildene

Hellevik (2002) påpeker viktigheten av at de innsamlede opplysningene – det være seg fra informanter som fra ulike skriftlige kilder – oppfyller kravene til å være både mest mulig reliable, dvs. pålitelige, og mest mulig valide, dvs. relevante. Dette innebærer at de som innehar kunnskap om temaet problematisk boadferd, må ha opparbeidet seg både kunnskap og erfaring gjennom direkte sosialt arbeid og/eller forskningsarbeid. Datakildene må med andre ord være troverdige for at de skal kunne benyttes.

For å nyansere bruken av begrepet datakilder er det på sin plass å skille mellom primær- og sekundærkilder (Jacobsen, 2000). Primærkilden som benyttes i denne undersøkelsen er informanter som både har erfaring, kunnskap og kjennskap med de klientkategoriene som inngår i undersøkelsen. Dette i motsetning til primærkilden respondent som har direkte erfaring og er i direkte berøring med begrepet problematisk boadferd og faktisk lever med det i sine daglige liv. Av praktiske og etiske hensyn er disse ikke benyttet i denne undersøkelsen.

Sekundærkildene er representert gjennom skriv og rapporter utarbeidet av instanser som har forsket på ulike sider ved bostedsløshet og boevne. Kildene er hentet ved søk på internett.

Dette innebærer bruk av både informanter og tilgang til ulike skriftlige kilder. Gjennom bevisst utforming av krav og spørsmål vil utvelgelsen av informasjon samsvare med den målsetting som fremkommer i problemstillingen.

3.4.4 Egen metodisk tilnærming

Gjennomføringen av undersøkelsen var både ressurs- og tidkrevende. Avhengighet, godkjenning og velvilje fra arbeidsgivere og informanter er blant de elementene som det har vært nødvendig å innrette seg etter samtidig som undersøkelsen skulle utføres innenfor gitte tidsrammer.

Styrken i undersøkelsen er at alle informantene besvarte tilnærmet alle spørsmålene som ble forelagt dem. Dette skyldtes at informantene hadde tilstrekkelig med kunnskap og erfaring til å kunne besvare spørsmålene på en overbevisende måte. Selve spørreundersøkelsen ble foretatt innenfor tidsrammer som bidro til å holde oppe fremdriften i oppgavebesvarelsen.

Svakheten i undersøkelsen er at antallet informanter kunne vært større og at dermed et større geografisk distrikt kunne ha blitt dekket. Noe som muligens kunne ha gitt undersøkelsen ytterligere større, faglig tyngde. Tid og ressursbruk gjorde at dette ikke lot seg gjennomføre. I tillegg er den problemstilling som oppgaven tar for seg et typisk urbant fenomen som ikke var videre relevant dersom undersøkelsen skulle dekke ytterligere flere kommuner tilgrensende opp til den kommunen undersøkelsen ble foretatt i.

3.4.5 Innsamling av informasjon

I en videreføring av egen metodisk tilnærming kan det tilføyes at undersøkelsen utelukkende ble utført basert på utspørring gjennom bruk av spørreskjema. Distribusjon og innsamling av spørreskjema foregikk etter følgende opplegg:

1. *Sted.*

Sosialtjenesten i en kommune i Norge.

2. *Godkjenning fra leder i sosialtjenesten.*

Masteroppgavens tema og fremdrift ble presentert for leder som etter å ha vurdert formål og forutsetninger, gav grønt lys for gjennomføring av undersøkelsen.

3. *Informantene.*

Antall:

33

Faglig og formell bakgrunn:

Det store flertallet av informantene har minst 3-årig høyskole-/universitetsutdannelse.

Alle informantene besitter en faglig ballast som vedrører både erfaring og kjennskap til bostedsløshet og de problemer og utfordringer som dette medfører. Graden av

erfaring og kjennskap avhenger av i hvilken grad man arbeider med og involverer seg i dette arbeidsfeltet. Informantene har i varierende grad arbeidserfaring med klientkategoriene gjennom både saksbehandling, råd og veiledning, klientsamtaler, ansvarsgruppemøter og hjemmebesøk samt jevnlig oppfølging av brukerne i deres bolig.

4. *Gruppeinndeling av informantene.*

I undersøkelsen er informantene delt inn i 2 grupper, gruppe 1 og gruppe 2.

Gruppe 1 består av i alt 21 informanter som har sitt arbeidssted ved et bestemt sosialkontor. Denne gruppen har både erfaring og kjennskap til boligsosialt arbeid. Et fåtall har inngående kunnskap, mens flertallet har et noe mer perifert forhold til emnet. Et fellestrekk ved disse informantene er at de har en helhetlig forståelse av de 7 klientkategoriene fordi de i større eller mindre grad har jobbet med dem.

Gruppe 2 består av i alt 12 informanter og er knyttet til andre sosialkontor og kommunale instanser som særlig driver med administrasjon og fordeling av kommunale boliger til bostedsløse. Et flertall av informantene i denne gruppa har særlig erfaring med klienter innenfor klientkategoriene psykiatri, rus og psykiatri og rus. Dette innebærer at mens noen av informantene i denne gruppa har et mer helhetlig erfaringsgrunnlag i forhold til de syv klientkategoriene, så har flertallet en noe mer avgrenset og perifert erfaringsgrunnlag.

5. *Informantenes faglige nærhet til klientkategoriene.*

Som del av undersøkelsen, er informantene også blitt spurt om de har jobbet med noen av disse klientkategoriene i forhold til boevne. Denne problemstillingen er for øvrig ytterligere beskrevet i kapittel 4 (tabell 10, side 82). Som det fremgår av tabell 10, vil man se at av det totale antallet informanter, 33, har et ulikt, men klart flertall av informantene svart *ja* på hvorvidt de har jobbet med klientkategoriene.

Klientkategori		Grp. 1	Grp. 2	Tot. ant.
A	Ikke-etniske nordmenn (innvandrere)	17	7	24
B	Personer med psykiske problemer	17	9	26
C	Personer med et rus- og psykiatriproblem	17	8	25
D	Personer med et rusproblem	17	8	25
E	Eldre personer (pensjonister)	11	7	18
F	Aleneforsørgere	14	8	22
G	Ordinære familier	11	6	17

6. *Validitet og reliabilitet*

Informantenes arbeidserfaring og formelle bakgrunn gjorde at kravene til validitet, dvs. gyldighet, og reliabilitet, dvs. pålitelighet, ble ivaretatt. For at det skal være hold i undersøkelsen, må den baseres på at det som måles overensstemmer med det som ønskes målt, dvs. at hensynet til gyldighet ivaretas. Videre er det et mål at de innhentede informasjonene kommer fra kilder som er til å stole på (Jacobsen, 2000). Dette innebærer at primærkildene representert ved informantene, forutsettes å ha direkte og konkret kunnskap eller kjennskap om temaet problematisk boadferd ved at det de gir uttrykk for, har en faglig tyngde, og dermed også den nødvendige troverdighet.

7. *Tidsramme.*

Distribusjon og innsamling av spørreskjema foregikk innenfor en tidsramme på ca. 3 måneder i løpet av vinteren 2009/2010. Spørreskjemaene ble overrakt informantene på ulike stadier i ovennevnte 3-måneders periode enten personlig eller via post. Svarfristen ble satt til ca. 2 uker og ble overholdt uten store problemer.

8. *Registreringen av data*

Som Hellevik (2002) påpeker, er stikkordene struktur og systematikk retningsgivende for at utspørringen skal få den nødvendige troverdighet. Systematikken kjennetegnes av at det er benyttet et felles sett av variabler som skal beskrive de syv enhetene, dvs. klientkategoriene. Sammenstillingen av de innsamlede verdiene som fremkommer gjennom de respektive variablene, blir deretter rangert i forhold til hverandre i henhold til antall slik at datainnsamlingen får et strukturert preg.

3.5 Kvalitativ versus kvantitativ undersøkelse

Mens en kvantitativ undersøkelse uttrykker innhentede opplysninger i form av tall, vil tilsvarende opplysninger i en kvalitativ undersøkelse uttrykkes gjennom tekst (Hellevik, 2002). Undersøkelsen i denne oppgaven bærer imidlertid preg av begge metodene ved at de funn som er gjort er tallfestet, mens analyse og tolking av resultatene presenteres i form av tekst for på den måten bedre å forstå de ulike sidene ved boproblematikk. I tillegg har utviklingen av problemstilling og innsamlingen av data vært gjensidig avhengig av hverandre og påvirket innhold og utforming av begrepene. Noe som for øvrig er typisk for den kvalitative undersøkelsen.

Undersøkelsen er en kombinasjon av et kvalitativt og dermed intensivt undersøkelsesopplegg hvor tekst utgjør grunnstammen i variablenes utforming, mens resultatene tallfestes og dermed heller i retning av et kvantitativt og ekstensivt undersøkelsesopplegg.

Denne vekselvirkningen mellom de to undersøkelsesoppleggene bidrar til at de sterke sidene ved begge tilnærmingene blir utnyttet (Hellevik, 2002). Størst mulig åpenhet og nyanserikdom blir dermed ivaretatt.

3.5.1 Dilemmaet mellom kvalitativ og kvantitativ undersøkelse.

Informantene vil forholde seg til tekst i form av både spørsmål og svaralternativer. Kunnskap og holdninger vil dermed fremkomme som resultat av en tekstbasert fremstilling. Det kvalitative undersøkelseelement blir dermed ivaretatt. På den annen side vil behovet for å måle resultatene for å få frem både tydelige og mindre tydelige tendenser medføre bruk av tall. Dermed vil hensynet til den kvantitative undersøkelse bli ivaretatt. Og for den del også en deling mellom ekstensiv og intensiv design hvor bruken av flere metoder gjør det nærliggende å hevde at triangulering (Jacobsen, 2000) utgjør en rød tråd i gjennomføringen av undersøkelsen.

3.5.2 Tid og ressurser sett i lys av realistisk gjennomføring av undersøkelsen

Jacobsen (2000) påpeker at kvalitative og kvantitative undersøkelser ikke står i noe motsetningsforhold til hverandre. Et sitat av Sigmund Grønmo (1974) i Jacobsen (2000) beskriver dette på en klar og tankevekkende måte når han sier:

”...kvalitative og kvantitative tilnærminger, prinsipielt sett, ikke står i et konkurrerende, men et komplementært forhold til hverandre. Sjelden kan den ene av de to tilnærmingene erstatte den andre. Svært ofte kan de supplere hverandre.

Ikke sjelden må vi imidlertid velge mellom kvalitative og kvantitative data. Det er et utgangspunkt for meg at dette valget ikke er av prinsipiell, men av strategisk karakter. Ingen av de to datatypene er prinsipielt bedre enn den andre, og ingen av dem er prinsipielt mer vitenskapelig enn den andre. Hvilken av dem som er mest fruktbar i forbindelse med et konkret forskningsopplegg, avhenger i første rekke av den spesielle problemstilling som skal belyses.”

3.6 Utvalgelse av data

Siktemålet har vært å gi utvelgelsen av data et så heldekkende innhold som mulig i forhold til begrepet problematisk boadferd. For å sikre forsvarlig kvalitet i de innsamlede data er derfor kravet om representativitet avgjørende. Det representative utvalget skal slik Hellevik (2002) påpeker, være tilnærmet likeverdig med om all relevant informasjon hadde vært tilgjengelig. Et ambisiøst siktemål som innenfor rammene av problemstillingen ikke er helt uoverkommelig.

3.7 Klientkategoriene

Boevne og problematisk boadferd omfatter mange ulike typer av sosialklienter som hver på sitt vis har sin spesielle bakgrunn og årsak for å søke hjelp fra det sosiale velferdssystemet. Undersøkelsen tar utgangspunkt i den teoretiske populasjon (Jacobsen, 2000) som representert gjennom sosialklienter, får tildelt kommunal bolig og dermed blir målt i sin håndtering av boevne. Graden av problematisk boadferd er dermed et kjennetegn på både deres boevne og deres bosituasjon. For at undersøkelsen skal bli så heldekkende som mulig og dermed gi et sammenligningsgrunnlag som får frem flest mulig variasjoner, er det nødvendig å inkludere hele spekteret av klientkategorier. Klientkategoriene omfatter:

- A. Ikke-etniske nordmenn (innvandrere)
- B. Personer med psykiske problemer
- C. Personer med et rus- og psykiatriproblem
- D. Personer med et rusproblem
- E. Eldre personer (pensjonister)
- F. Aleneforsørgere
- G. Ordinære familier

Årsaken til denne inndelingen er at klientene bærer med seg ulike typer av problematikk. Dermed har de behov for løsninger og tiltak som er særlig tilpasset den bosituasjonen som de befinner seg i.

Klientkategoriene B, C og D har mange fellestrekk hvor psykiatri og rusproblematikk går over i hverandre. Det er derfor en utfordring å trekke opp absolutte grenser mellom disse kategoriene. Inndelingen har likevel sin berettigelse fordi disse klientkategoriene krever

forskjellige tiltak og løsninger på sine boligutfordringer. Botiltakene det her er snakk om kan være alt fra omsorgsboliger og satelittboliger til selvstendige boenheter. De boligtiltakene som tilbys disse klientkategoriene er med andre ord ulike både i form av oppfølging og omsorgsbehov. Den problematiske boadferden som kommer til syne i forhold til disse klientkategoriene, har derfor ulik form og innhold. Rene rusmiddelmissbrukere er del av et rehabiliteringsopplegg, mens personer med psykiatiske problemer er mottakere av miljørettede helsetjenester.

3.8 Variablene ekstern og intern problematisk boadferd

Problematiske boadferd gjør seg gjeldende på to arenaer. Undersøkelsen viser dette ved bruk av undervariabler knyttet opp mot de to hovedvariablene ekstern og intern boproblematikk:

1. Ekstern boproblematikk
  - Klientens forhold til naboer
  - Økonomistyring
  - Rusmiddelmissbruk
  - Husorden
2. Intern boproblematikk
  - Husordensreglement
  - Orden, renslighet og ryddighet

Innenfor de ovennevnte undervariablene er det så benyttet et felles sett av svaralternativer som har til oppgave å avdekke og gradere informantenes kunnskaper om de respektive klientkategoriene.

3.9 Informant vs. respondent

I undersøkelsen er det kun benyttet informanter. Informantene representerer ikke klientkategoriene som omfattes av problematiske boadferd, men har på den annen side inngående kunnskap om dem (Jacobsen, 2000).

Sosialklientene som inngår i de respektive klientkategoriene, utgjør respondentene fordi de har direkte kjennskap (Jacobsen, 2000) til de problemstillingene som vedrører boevne og problematiske boadferd. Praktiske og etiske hensyn gjorde imidlertid at disse respondentene ikke ble benyttet på grunn av tidsaspektet, oppfølging, tilgjengelighet, aksept, samtykke og farene for å bli stigmatisert. Disse forutsetningene er alle både arbeids- og tidkrevende i tillegg til at en eller flere av klientkategoriene vil kunne oppleve spørsmålene slik de

fremkommer i undersøkelsen som stigmatiserende. Av den grunn ble respondenter ikke benyttet.

3.10 Datainnsamling

Datainnsamlingen er basert på innholdet i problemstillingen kombinert med hensynet til at svarene skal ha sin rot i spørsmålenes validitet (dvs. at de er gyldige) og pålitelighet (dvs. at de er troverdige) slik de fremkommer i undersøkelsen. På denne bakgrunn vil informantenes observasjoner danne grunnlaget for deres oppfatninger.

3.11 Normer

Faglig tyngde og troverdighet står og faller på at undersøkelsen er utført etter et sett av normer eller etiske retningslinjer som ivaretar disse behov. Undersøkelsens vitenskapelige holdbarhet er basert på et sett av allmenngyldige forutsetninger og krav uavhengig av hvilken problemstilling og informasjon som benyttes. Jacobsen (2000:398) påpeker at all analyse av data er en reduksjon av data og mangfold. I dette ligger at den innsamlede informasjon blir presentert så fullstendig som råd er for at resultatet skal bli forstått.

3.12 Definisjoner

Definisjonene gis et operasjonelt innhold fordi de innbyrdes har ulike nivåer og rangeringer som forteller noe omfanget og nyanseringen i deres innhold (Hellevik, 2002).

1. Boevne og problematisk boadferd

Problematisk boadferd i kommunale boforhold må sees på i forhold til begrepet boevne og da særlig de egenskaper som sosialklienten utviser for å kunne opprettholde et langsiktig, stabilt boforhold. Videre er det gunstig å se nærmere på hvorfor noen klientkategorier utviser god boevne og dermed innehar liten problematikk i sitt boforhold, mens andre klientkategorier ikke besitter god nok tilpasningsdyktighet i form av ansvar, adferd og bevissthet slik at boforholdet kan få en heller kort varighet.

2. Klientkategori

Sosialklienter er ikke noen ensartet gruppe. Dette kommer særlig godt til syne ved tildeling av kommunale boliger hvor både behov og klientens unike problematikk og sosiale bakgrunn avgjør hvor de skal bo og i hvilken type bolig de skal plasseres. Som det vil fremgå av undersøkelsen, håndterer noen av klientkategoriene boevne fullt ut tilfredsstillende, mens

andre har satt seg i en situasjon hvor problematisk boadferd mer utgjør regelen enn unntaket.

3.13 Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) og personvern

Et undersøkelsesprosjekt står og faller på om det er foretatt innenfor etisk forsvarlige rammer. For å sikre at hensynet til personvern blir ivaretatt, er prosjektet meldt elektronisk til NSD (Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste AS) ved hjelp av skjema utarbeidet av samme instans.

Ettersom prosjektet dreier seg om behandling av personsensitive opplysninger, må det meldes til NSD. Behandling i denne sammenheng betyr bl.a. innsamling og registrering av personopplysninger (http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/naar_melde_.html)

Kravene fra NSD innebærer at det ikke er benyttet personopplysninger som kan knyttes opp mot de syv klientkategoriene. Det være seg navn, personnummer, arbeidsmessig- eller geografisk tilknytning.

I stedet er det benyttet informanter som gjennom sin fagkunnskap til brukere innenfor de syv klientkategoriene gir uttrykk for sin erfaring og kunnskap om disse. Informantene kan heller ikke knyttes opp mot de opplysningene og svarene de har avgitt i form av navn, personnummer, arbeids- og ansettelsesforhold. Det er også verdt å presisere at den innsamlede informasjon er lagret slik at den er utilgjengelig for uvedkommende og at den vil bli makulert på behørig vis etter at undersøkelsesprosjektet er slutført.

Mitt prosjekt er tildelt nummer 24368 og ble godkjent av NSD i brev datert 22. juni 2010.

Kapittel 4. Undersøkelsen

4.1 Innledning

Målet med undersøkelsen er todelt. Først av alt skal den påvise graden av boevne og problematisk boadferd hos de syv klientkategoriene. Videre skal undersøkelsen bekrefte validiteten i funnene ved å påvise sammenhengen mellom informantenes arbeidserfaring og svarene de har avgitt. Undersøkelsen er forholdsvis omfattende, men det har samtidig vært et mål å presentere den på en så oversiktlig og ryddig måte som mulig.

4.2 Spørreskjemaene

Spørreskjemaene inngår som vedlegg helt bak i denne besvarelsen. Hver informant ble tildelt spørreskjemaer bestående av i alt 4 hovedspørsmål med tilhørende underspørsmål hvor det også ble gitt mulighet for å komme med utfyllende kommentarer der hvor det er ønskelig.

Spørreskjemaene har følgende kjennetegn:

- Spørsmål 1 og 2 er inndelt i til sammen 6 underspørsmål som er like i innhold i forhold til alle de 7 klientkategoriene.
- Underspørsmålene i spørsmål 1 og 2 har de samme svaralternativene, dvs. ja, nei, både og/vanskelig å si og vet ikke.
- Spørsmål 3 spør om berettigelsen av å dele klientene inn i 7 klientkategorier, mens spørsmål 4 spør om informantene har arbeidet med de respektive klientkategoriene.

Undersøkelsen ble gjennomført ved at informantene fikk overlevert spørsmål 1 og 2 først og deretter spørsmål 3 og 4. I ettertid kan det synes som at det gunstigste hadde vært å overlevere spørsmål 3 og 4 først og deretter spørsmål 1 og 2. På den måten ville det ha blitt enklere å få et overblikk over informantenes erfaring og kunnskap om de syv klientkategoriene. Noe som igjen kunne ha lagt føringer for besvarelsene av spørsmål 1 og 2.

4.3 Praktisk informasjon om spørsmålene 1, 2, 3 og 4 og deres struktur

Funnene fra undersøkelsen presenteres etter følgende plan:

1. Rekkefølgen i presentasjonen av spørsmålene

Spørsmålene blir presentert i kronologisk rekkefølge, dvs. 1, 2, 3 og 4. Som nevnt ovenfor kan denne rekkefølgen oppleves som mindre gunstig tatt i betraktning innholdet i de 4 hovedspørsmålene. Ideelt sett burde spørsmål 4 vært spørsmål 1, spørsmål 3 burde vært spørsmål 2, spørsmål 2 burde vært spørsmål 4 og spørsmål 1 burde vært spørsmål 3. En slik fremstilling ville ha tilført presentasjonen en større, logisk nerve. På den annen side ble

spørsmålene utarbeidet i løpet av et tidsrom hvor helheten ikke var klarlagt helt og fullt. Dette kombinert med tidspress for gjennomføring av undersøkelsen gjorde at rekkefølgen ble som den ble.

2. *Spørsmål 1 og 2 består av 6 underspørsmål.*

Hver klientkategori presenteres i hvert sitt underkapittel. Funnene i spørsmålene 1 og 2 fordeles over tre sider. Funnene har et særlig søkelys på svaralternativene ja, nei og både og/vanskelig å si. Svaralternativene ja og nei viser at informantene har en klar formening om problemstillingen. De har også en faglig bevisst og godt, forankret holdning til ulike sider ved klientkategorienes boevne og problemstillinger. Svaralternativet både og / vanskelig å si viser derimot at de har et noe mer perifert erfarings- og kunnskapsnivå til problemstillingene. Funnene i hvert underspørsmål av spørsmålene 1 og 2 avsluttes med en kommentar hvor hensikten er å avdekke eventuell problematikk som kjennetegner den aktuelle klientkategorien. Videre foretas det en sammenligning av funnene i gruppe 1 og 2 for å avdekke eventuelle innbyrdes avvik i deres oppfatning av klientkategorien i forhold til aktuelt spørsmål.

Funnene i hver klientkategori avsluttes med en oppsummering hvor disse funnene blir sammenlignet med hvor mange av informantene som faktisk har jobbet med de respektive klientkategoriene. Tabell 10 (side 82) forteller oss hvor mange av informantene som har svart ja på dette spørsmålet. Selv om informantenes grad av involvering ikke fremkommer her, vil funnene i tabellen (tabell 10) fortelle oss at informantene har en erfaringsbasert, faktisk kunnskap om klientkategorien. Validiteten avkrefte eller bekrefte ved å sammenligne tabell 10 med funnene fra hvert av spørsmålene i oppgave 1 og 2.

3. *Spørsmål 3 og 4.*

Funnene i spørsmål 3 og 4 presenteres deretter fortløpende med kommentarer. Av de 12 informantene i gruppe 2 har 10 av informanter besvart oppgave 3 og 4.

4. *Boproblematikk vs. problematisk boadferd*

I spørsmålene er begrepet boproblematikk benyttet. Dette begrepet har samme betydning som problematisk boadferd som for øvrig er benyttet gjennomgående i oppgavebesvarelsen.

5. *Informantgruppene*

Gruppe 1 = G1

Gruppe 2 = G2

4.4 Klientkategori A: Ikke-etniske nordmenn

Kommentarene legger vekt på å få frem hovedtendensen i svarene fra både G1 og G2. I tillegg vil avvik i form av ulik vektlegging av de 4 svaralternativene mellom G1 og G2 bli presentert.

Oppgave 1. Ekstern boprosblematikk

Tabell 1.1.

Spørsmål 1.1. Klientens forhold til naboer. Vil du si at dette er en gruppe som generelt har manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	2	6	10	3	21
+	G2	1	2	6	3	12
=		3	8	16	6	33

Flertallet av informantene svarer *både og / vanskelig å si*. Det kan tyde på at det hersker en viss usikkerhet blant informantene og deres forståelse av denne gruppens manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer. Av de som har en mening, svarer et klart flertall *nei*. Det er stort sett en forholdsmessig likhet i svarene mellom G1 og G2 og antallet informanter i G1 og G2.

Tabell 1.2.

Spørsmål 1.2. Økonomistyring. Har medlemmer av denne klientgruppen vanligvis god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	4	2	13	2	21
+	G2	3	2	5	2	12
=		7	4	18	4	33

Flertallet av informantene svarer *både og / vanskelig å si*. Det kan tyde på at det hersker en viss usikkerhet blant informantene og deres forståelse av denne gruppens evne til god økonomistyring. Av de som har en mening svarer et klart flertall *ja*. Det er stort sett en forholdsmessig likhet i svarene mellom G1 og G2 og antallet informanter i G1 og G2.

Tabell 1.3.

Spørsmål 1.3. Rusmiddelmisbruk. Har medlemmer i denne gruppen ofte et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		16	2	3	21
+	G2	2	5	1	4	12
=		2	21	3	7	33

Flertallet av informantene har gjort seg opp en klar mening og svarer *nei*. Noe som bekrefter at det blant informantene hersker en forståelse av at rusmiddelmisbruk i forhold til naboskap ikke utgjør noe problem for denne gruppen. De andre svarene må beskrives som marginale i forhold til hovedtendensen.

Tabell 1.4.

Spørsmål 1.4. Husorden. Er du enig i denne påstanden: Klienter i denne gruppen kan oftere enn folk flest være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	1	9	8	3	21
+	G2	1	3	5	3	12
=		2	12	13	6	33

Vi ser her en tilnærmet lik fordeling mellom svaralternativene *nei* og *både og / vanskelig å si*. 12 av informantene gir uttrykk for en klar mening og svarer *nei*, mens 13 av informantene svarer *både og / vanskelig å si*. Noe som tyder på at det hersker en viss usikkerhet blant informantene og deres forståelse av denne gruppens evne til å være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser. Det er stort sett en forholdsmessig likhet i svarene mellom G1 og G2 og antallet informanter i G1 og G2.

Oppgave 2. Intern boprosblematikk. Forhold som vedrører situasjonen i selve boenheten (hus eller leilighet).

Tabell 1.5.

Spørsmål 2.1. Er du enig i denne påstanden: Når det gjelder denne klientgruppen, kan rot, uorden og manglende renslighet ofte være et problem for den enkelte beboer og eventuelle besøkende.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	3	10	4	4	21
+	G2	5	2	3	2	12
=		8	12	7	6	33

Vi ser her at flertallet informantene – i alt 20 (8 + 12) – har gjort seg opp seg opp en klar mening gjennom en temmelig jevn svarfordeling mellom *ja* og *nei*. Det er verdt å merke seg at flertallet i G2 svarer *ja*, mens flertallet i G1 svarer *nei* og vice versa. G1 og G2 har åpenbart en speilvendt oppfatning av problemstillingen i spørsmålet. Selv om flertallet av informantene avkrefter problemstillingen i oppgaven ved å svare *nei*, vil andelen *ja* og den tilnærmet like store andelen *både og / vanskelig å si* tilsa at dette like gjerne er et problem. Dette kan skyldes ulik erfaring med klientkategorien og et noe annet faglig ståsted.

Tabell 1.6.

Spørsmål 2.2. Er du enig i denne påstanden: I denne klientgruppen er klientens evne til generelt å overholde husordensreglementet dårligere enn for folk flest.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	6	3	8	4	21
+	G2	0	2	6	4	12
=		6	5	14	8	33

Flertallet gir uttrykk for en høy grad av tvil ved at svaralternativene *både og / vanskelig å si* og *vet ikke* dominerer. Kjennskap til klientkategoriens evne til å overholde husordensreglementet må derfor sies å være begrenset. På den annen side er det interessant å merke seg meningsforskjellene mellom G1 og G2 vedrørende fordelingen av *ja* og *nei* og spesielt fraværet av *ja-svar* for G2s vedkommende.

4.4.1 Validitet. Tolkning og oppsummering av funnene sett i forhold til hvor mange av informantene som sier at de har jobbet med denne klientkategorien.

Ifølge tabell 10 (side 82) svarte 24 av informantene (G1: 17 og G2: 7) *ja* på at de har jobbet med denne klientkategorien.

1. Funnene i *spørsmål 1.1* forteller oss at totalt 27 av informantene (3 Ja, 8 Nei og 16 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. På den annen side er det kun 11 (3 Ja og 8 Nei) av informantene som gir uttrykk for en bevisst og klar holdning til spørsmålet og som dermed bidrar til å gi validiteten absolutt troverdighet.
2. Funnene i *spørsmål 1.2* forteller oss at totalt 29 av informantene (7 Ja, 4 Nei og 18 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. På den annen side er det kun 11 (7 Ja og 4 Nei) av informantene som gir uttrykk for en bevisst og klar holdning til spørsmålet og som dermed bidrar til å gi validiteten absolutt troverdighet.
3. Funnene i *spørsmål 1.3* forteller oss at totalt 26 av informantene (2 Ja, 21 Nei og 3 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 23 (2 Ja og 21 Nei) av informantene har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å gi validiteten absolutt troverdighet.
4. Funnene i *spørsmål 1.4* forteller oss at totalt 27 av informantene (2 Ja, 12 Nei og 13 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 14 (2 Ja og 12 Nei) av informantene har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å gi validiteten absolutt troverdighet.
5. Funnene i *spørsmål 2.1* forteller oss at totalt 27 av informantene (8 Ja, 12 Nei og 7 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 20 (8 Ja og 12 Nei) av informantene har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å gi validiteten absolutt troverdighet.
6. Funnene i *spørsmål 2.2* forteller oss at totalt 25 av informantene (6 Ja, 5 Nei og 14 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. På den annen side er det kun 11 (6 Ja og 5 Nei) av informantene som gir uttrykk for en bevisst og klar holdning til spørsmålet og

dermed bidrar til å gi validiteten absolutt troverdighet.

Konklusjon: Validiteten mellom funnene i tabell 10 (side 82) og funnene i svaralternativene *ja, nei* og *både og / vanskelig å si* er dermed troverdig. Derimot er validiteten mellom funnene i tabell 10 mindre overbevisende når man kun har søkelyset på svarene *ja* og *nei*. Dette kan tolkes som at spørsmålene 1 og 2 gir rom for nyanserte svar, mens spørsmål 4 og de svar som fremkommer i tabellene 9 og 10 langt er mer absolutte. Avvikene kan forklares med informantenes grad av involvering og dermed behovet for å nyansere denne oppfatningen. De kategoriske *ja-* og *nei-*svarene forteller oss imidlertid at et mindre antall av informantene har en absolutt, bevisst forståelse av klientkategorien. Validiteten har med andre ord et noe sprikende innhold.

4.5 Klientkategori B: Personer med psykiske problemer

Kommentarene legger vekt på å få frem hovedtendensen i svarene fra både G1 og G2. I tillegg vil avvik i form av ulik vektlegging av de 4 svaralternativene mellom G1 og G2 bli presentert.

Oppgave 1. Ekstern boproblematikk

Tabell 2.1.

Spørsmål 1.1. Klientens forhold til naboer. Vil du si at dette er en gruppe som generelt har manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	7	5	7	2	21
+	G2	4	1	6	1	12
=		11	6	13	3	33

Et flertall av informantene gir uttrykk for tvil og usikkerhet vedrørende klientkategoriens manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer. På den annen side svarer 11 av informantene *ja*. Noe som heller i retning av at problemstillingen bekreftes. Noe som forholdsmessig sett, er spesielt tydelig i G2. I G1 er svarfordelingen mer jevnt fordelt mellom svaralternativene.

Tabell 2.2.

Spørsmål 1.2. Økonomistyring. Har medlemmer av denne klientgruppen vanligvis god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	3	10	6	2	21
+	G2	1	3	7	1	12
=		4	13	13	3	33

Flertallet av funnene fordeler seg likt mellom *nei* og *både og / vanskelig å si*. 13 av informantene gir uttrykk for en klar mening og svarer *nei*, mens 13 av informantene svarer *både og / vanskelig å si*. Tvil og usikkerhet er relativt sett mer fremtredende i G2 (7) enn i G1. På den annen side gir flertallet av informanter uttrykk for en klar mening ved at kombinasjonen av *ja*- og *nei-svar* totalt utgjør 17 (4 + 13).

Tabell 2.3.

Spørsmål 1.3. Rusmiddelmissbruk. Har medlemmer i denne gruppen ofte et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	3	3	12	3	21
+	G2	5	2	3	2	12
=		8	5	15	5	33

Et flertall av informantene svarer *både og / vanskelig å si* og gir dermed uttrykk for tvil og usikkerhet omkring problemstillingen. Det er for øvrig verdt å merke seg at meningene mellom G1 og G2 er noe motstridende ved at et flertall (5) i G2 svarer *ja* og et mindretall (2) svarer *nei*, mens funnene i G1 fordeler seg likt mellom *Ja* (3) og *Nei* (3).

Tabell 2.4

Spørsmål 1.4. Husorden. Er du enig i denne påstanden: Klienter i denne gruppen kan oftere enn folk flest være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	8	2	9	2	21
+	G2	6		5	1	12
=		14	2	14	3	33

Vi ser her en lik fordeling mellom svaralternativene *ja* og *både og / vanskelig å si*. Mens 14 informanter gir uttrykk for en klar mening og svarer *ja*, svarer det samme antallet *både og / vanskelig å si*. Temmelig entydige oppfatninger som hver på sin måte marginaliserer de andre svaralternativene. Fordelingen er forholdsvis jevnbyrdig mellom G1 og G2.

Oppgave 2. Intern boprosblematikk. Forhold som vedrører situasjonen i selve boenheten (hus eller leilighet).

Tabell 2.5.

Spørsmål 2.1. Er du enig i denne påstanden: Når det gjelder denne klientgruppen, kan rot, uorden og manglende renslighet ofte være et problem for den enkelte beboer og eventuelle besøkende.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	10	2	7	2	21
+	G2	7		4	1	12
=		17	2	11	3	33

Et flertall av informantene svarer *ja* og bekrefter dermed innholdet i problemstillingen. Den nest høyeste andel av funn, dvs. 11 av informantene svarer *både og / vanskelig å si*, bekrefter samtidig en forholdsvis høy andel av tvil og usikkerhet. Svartendensen er den samme for både G1 og G2. Vi ser her at et klart flertall av informantene bekrefter innholdet i påstanden samtidig som et stort antall informanter gjennom å svare *både og / vanskelig å si* heller i retning av å bekrefte innholdet i påstanden.

Tabell 2.6.

Spørsmål 2.2. Er du enig i denne påstanden: I denne klientgruppen er klientens evne til generelt å overholde husordensreglementet dårligere enn for folk flest.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	8	4	7	2	21
+	G2	5		5	2	12
=		13	4	12	4	33

Et knapt flertall av informantene svarer *ja* og bekrefter dermed innholdet i problemstillingen. Tett opp til flertallet svarer 12 av informantene *både og / vanskelig å si* og bekrefter at det hersker en stor grad av tvil og usikkerhet. Svarfordelingen er relativt sett temmelig lik mellom både G1 og G2.

4.5.1 Validitet. Tolkning og oppsummering av funnene sett i forhold til hvor mange av informantene som sier at de har jobbet med denne klientkategorien.

Ifølge tabell 10 (side 82) svarte 26 av informantene (G1: 17 og G2: 9) *ja* på at de har jobbet med personer med psykiske problemer.

1. Funnene i spørsmål 1.1 forteller oss at totalt 30 av informantene (11 Ja, 6 Nei og 13 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 17 (11 Ja og 6 Nei) av informantene har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og bidrar dermed til å gi validiteten absolutt troverdighet.
2. Funnene i spørsmål 1.2 forteller oss at totalt 30 av informantene (4 Ja, 13 Nei og 13 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 17 (4 Ja og 13 Nei) av informantene har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å gi validiteten absolutt troverdighet.
3. Funnene i spørsmål 1.3 forteller oss at totalt 28 av informantene (8 Ja, 5 Nei og 15 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 13 (8 Ja og 5 Nei) av informantene har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å gi validiteten absolutt troverdighet.
4. Funnene i spørsmål 1.4 forteller oss at totalt 30 av informantene (14 Ja, 2 Nei og 14 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 16 (14 Ja og 2 Nei) av informantene har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å gi validiteten absolutt troverdighet.
5. Funnene i spørsmål 2.1 forteller oss at totalt 27 av informantene (8 Ja, 12 Nei og 7 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 20 (8 Ja og 12 Nei) av informantene har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å gi validiteten absolutt troverdighet.
6. Funnene i spørsmål 2.2 forteller oss at totalt 25 av informantene (6 Ja, 5 Nei og 14 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. På den annen er det kun 11 (6 Ja og 5 Nei) av informantene som gir uttrykk for en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed

bidrar til å gi validiteten absolutt troverdighet.

Konklusjon: Vi ser også her at validiteten mellom funnene i tabell 10 og funnene i svaralternativene *ja*, *nei* og *både og / vanskelig å si* er troverdig. Derimot er validiteten mellom funnene i tabell 10 mindre overbevisende når man kun har søkelyset på svaralternativene *ja* og *nei*. Årsaken kan være at mens underspørsmålene i spørsmål 1 og 2 gir rom for nyanserte svar, så er svarene i spørsmål 4 og de svarene som fremkommer i tabellene 9 (side 81) og 10 (side 82) langt mer absolutte. Avvikene kan skyldes informantenes grad av involvering og dermed behovet for å nyansere denne oppfatningen. De kategoriske *ja*- og *nei*-svarene forteller oss imidlertid at et mindre antall av informantene har en absolutt, bevisst forståelse av klientkategorien. Validiteten har med andre ord et tilsynelatende todelt innhold selv om man ved å inkludere svaralternativet *både og / vanskelig å si* heller i retning av å bekrefte validiteten.

4.6 Klientkategori C: Personer med et rus- og psykiatriproblem

Kommentarene legger vekt på å få frem hovedtendensen i svarene fra både G1 og G2. I tillegg vil avvik i form av ulik vektlegging av de 4 svaralternativene mellom G1 og G2 bli presentert.

Oppgave 1. Ekstern boprosblematikk

Tabell 3.1.

Spørsmål 1.1. Klientens forhold til naboer. Vil du si at dette er en gruppe som generelt har manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	18	1	2		21
+	G2	9		2	1	12
=		27	1	4	1	33

Et klart flertall av informantene i begge gruppene svarer *ja* og bekrefter dermed innholdet i problemstillingen. Det hersker tilnærmet ingen tvil blant informantene om at denne klientkategorien har en manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer. Det er relativt samsvar i svarene mellom G1 og G2.

Tabell 3.2.

Spørsmål 1.2. Økonomistyring. Har medlemmer av denne klientgruppen vanligvis god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		17	4		21
+	G2	1	6	4	1	12
=		1	23	8	1	33

Et overbevisende flertall av informantene i begge gruppene er også her samstemte og svarer *nei*. Det er med andre ord liten tvil blant informantene om at denne klientkategorien ikke har god økonomistyring. Selv om det hersker en viss grad av usikkerhet ved at 8 av informantene svarer *både og / vanskelig å si*, er informantene forholdsvis samstemte. På den annen side er det en større spredning i funnene i G2. *Nei* og *både og / vanskelig å si* er her tilnærmet likestilte.

Tabell 3.3.

Spørsmål 1.3. Rusmiddelmissbruk. Har medlemmer i denne gruppen ofte et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	18		3		21
+	G2	9	1	2		12
=		27	1	5		33

Et klart flertall av informantene svarer *ja* og bekrefter dermed problemstillingen i spørsmålet. Andre svar er av marginal betydning. Det er et relativt samsvar i svarene mellom G1 og G2. De er med andre ord av samme oppfatning.

Tabell 3.4

Spørsmål 1.4. Husorden. Er du enig i denne påstanden: Klienter i denne gruppen kan oftere enn folk flest være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	19		2		21
+	G2	11		1		12
=		30		3		33

Et klart flertall av informantene i begge klientgruppene svarer også her *ja* og bekrefter dermed problemstillingen i spørsmålet. Andre svar er av marginal betydning. Det er et relativt samsvar i svarene mellom G1 og G2. De er med andre ord av samme oppfatning.

Oppgave 2. Intern boprosblematikk. Forhold som vedrører situasjonen i selve boenheten (hus eller leilighet).

Tabell 3.5

Spørsmål 2.1. Er du enig i denne påstanden: Når det gjelder denne klientgruppen, kan rot, uorden og manglende renslighet ofte være et problem for den enkelte beboer og eventuelle besøkende.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	17		4		21
+	G2	8		3	1	12
=		25		7	1	33

Et klart flertall av informantene i begge klientgruppene svarer *ja* og bekrefter dermed problemstillingen i spørsmålet. Andre svar er av marginal betydning. Det er relativt overensstemmelse i svarene mellom G1 og G2. De er med andre ord av samme oppfatning.

Tabell 3.6.

Spørsmål 2.2. Er du enig i denne påstanden: I denne klientgruppen er klientens evne til generelt å overholde husordensreglementet dårligere enn for folk flest.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	20		1		21
+	G2	10		1	1	12
=		30		2	1	33

Et klart flertall av informantene i begge klientgruppene svarer også her *ja* og bekrefter dermed problemstillingen i spørsmålet. Andre svar er av marginal betydning. Det er relativt samsvar i svarene mellom G1 og G2. De er med andre ord av samme oppfatning.

4.6.1 Validitet. Tolkning og oppsummering av funnene sett i forhold til hvor mange av informantene som sier at de har jobbet med denne klientkategorien.

Ifølge tabell 10 (side 82) svarte 25 av informantene (G1: 17 og G2: 8) *ja* på at de har jobbet med personer med et rus- og psykiatriproblem.

1. Funnene i spørsmål 1.1 forteller oss at totalt 32 av informantene (27 Ja, 1 Nei og 4 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og bekrefter dermed validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene 27 (27 Ja) har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og bidrar dermed til å gi validiteten absolutt troverdighet. Noe som bekreftes gjennom et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2.
2. Funnene i spørsmål 1.2 forteller oss at totalt 32 av informantene (1 Ja, 23 Nei og 8 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og bekrefter dermed validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene 24 (1 Ja og 23 Nei) har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og bidrar dermed til å gi validiteten absolutt troverdighet. Noe som bekreftes gjennom et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2.
3. Funnene i spørsmål 1.3 forteller oss at alle de 33 informantene (27 Ja, 1 Nei og 5 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og bekrefter dermed validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene 28 (27 Ja og 1 Nei) har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og bidrar dermed til å gi validiteten absolutt troverdighet. Noe som bekreftes gjennom et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2.
4. Funnene i spørsmål 1.4 forteller oss at alle de 33 av informantene (30 Ja og 3 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og bekrefter dermed validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene 30 (30 Ja) har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og bidrar dermed til å gi validiteten absolutt troverdighet. Noe som bekreftes gjennom et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2.
5. Funnene i spørsmål 2.1 forteller oss at totalt 32 av informantene (25 Ja og 7 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og bekrefter dermed validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene 25 (25 Ja) har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og bidrar dermed til å gi

validiteten absolutt troverdighet. Noe som bekreftes gjennom et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2.

6. Funnene i spørsmål 2.2 forteller oss at totalt 32 av informantene (30 Ja og 2 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og bekrefter dermed validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene, 30 (30 Ja) har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og bidrar dermed til å gi validiteten absolutt troverdighet. Noe som bekreftes gjennom et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2.

Konklusjon: Validiteten mellom funnene i tabell 10 (side 82) og funnene i svaralternativene *ja, nei* og *både og / vanskelig å si* er både høy og troverdig. Dette bekreftes ytterligere ved bare å sammenholde funnene i tabell 10 (side 82) med svaralternativene *ja* og *nei* i spørsmål 1 og 2. De kategoriske *ja-* og *nei-svarene* forteller oss at det er et tilnærmet samsvar med det antallet informanter som sier at de har jobbet med klientkategorien.

Ved å se på antall informanter som har jobbet med klientkategorien (25) og svaralternativene *ja, nei* og *både og / vanskelig å si* er validiteten overbevisende. Dette er også tilfelle når man ser på antall informanter som har jobbet med klientkategorien (25) og antallet *ja-* og *nei-funn*. Validiteten er med andre ord godt forankret ut ifra begge innfallsvinklene.

4.7 Klientkategori D: Personer med et rusproblem

Kommentarene legger vekt på å få frem hovedtendensen i svarene fra både G1 og G2. I tillegg vil avvik i form av ulik vektlegging av de 4 svaralternativene mellom G1 og G2 bli presentert.

1. Ekstern boproblematikk

Tabell 4.1.

Spørsmål 1.1. Klientens forhold til naboer. Vil du si at dette er en gruppe som generelt har manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	16		5		21
+	G2	6		4	2	12
=		22		9	2	33

Et klart flertall av informantene i begge klientgruppene svarer *ja* og bekrefter dermed problemstillingen i spørsmålet. Like fullt hersker det en viss usikkerhet blant informantene ved at 9 har svart *både og / vanskelig å si*. I tillegg ser vi at fordelingen mellom svaralternativene *ja* og *både og / vanskelig å si* i G2 er mer jevnt fordelt og at G2 dermed ikke er så samstemt i sin oppfatning.

Tabell 4.2.

Spørsmål 1.2. Økonomistyring. Har medlemmer av denne klientgruppen vanligvis god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		16	5		21
+	G2	2	6	2	2	12
=			22	7	2	33

Et flertall av informantene i begge gruppene svarer *nei* og bekrefter dermed innholdet i problemstillingen. Svaralternativet *både og / vanskelig å si* angir likevel en viss tvil og usikkerhet hos informantene. Mens G1 har en mer entydig og klar oppfatning av problemstillingen ser vi at det i G2 er en større spredning i funnene. Mens flertallet i G2 svarer *nei*, er det en lik fordeling av svarene, dvs. 2, på de tre andre svaralternativene.

Tabell 4.3.

Spørsmål 1.3. Rusmiddelmissbruk. Har medlemmer i denne gruppen ofte et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	18		3		21
+	G2	6	1	3	2	12
=		24	1	6	2	33

Et klart flertall av informantene svarer *ja* og bekrefter dermed innholdet i problemstillingen. Svaralternativet *både og / vanskelig å si* angir likevel en viss usikkerhet hos informantene. Mens G1 har en mer entydig og klar oppfatning av problemstillingen, ser vi at det i G2 er en større spredning i funnene. Mens flertallet i G2 svarer *nei*, er det en forholdsvis jevn fordeling svarene på de tre andre svaralternativene.

Tabell 4.4.

Spørsmål 1.4. Husorden. Er du enig i denne påstanden: Klienter i denne gruppen kan oftere enn folk flest være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnetts tider						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	19		2		21
+	G2	7		3	2	12
=		26		5	2	33

Et klart flertall av informantene i begge klientgruppene svarer *ja* og bekrefter innholdet i problemstillingen. Like fullt hersker det en viss usikkerhet blant informantene ved at 5 har svart *både og / vanskelig å si*. Det er for øvrig relativt samsvar i svarene mellom G1 og G2. De er med andre ord av samme oppfatning.

Oppgave 2. Intern boprosblematikk. Forhold som vedrører situasjonen i selve boenheten (hus eller leilighet).

Tabell 4.5.

Spørsmål 2.1. Er du enig i denne påstanden: Når det gjelder denne klientgruppen, kan rot, uorden og manglende renslighet ofte være et problem for den enkelte beboer og eventuelle besøkende.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	17		4		21
+	G2	6		2	4	12
=		23		6	4	33

Et klart flertall av informantene i begge klientgruppene svarer *ja* og bekrefter innholdet i påstanden. Like fullt hersker det en viss usikkerhet blant informantene ved at 6 har svart *både og / vanskelig å si*. Det er for øvrig et relativt samsvar i svarene mellom G1 og G2. De er med andre ord av samme oppfatning.

Tabell 4.6.

Spørsmål 2.2. Er du enig i denne påstanden: I denne klientgruppen er klientens evne til generelt å overholde husordensreglementet dårligere enn for folk flest.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	16		4	1	21
+	G2	6	1	3	2	12
=		22	1	7	3	33

Et klart flertall av informantene svarer *ja* og bekrefter dermed innholdet i påstanden. Svaralternativet *både og / vanskelig å si* angir likevel en viss usikkerhet hos informantene. Mens G1 har en mer entydig og klar oppfatning av problemstillingen, ser vi at det i G2 er en større spredning i funnene. Selv om flertallet i G2 svarer *nei*, er det en forholdsvis jevn fordeling svarene på de tre andre svaralternativene.

4.7.1 Validitet. Tolkning og oppsummering av funnene sett i forhold til hvor mange av informantene som sier at de har jobbet med denne klientkategorien.

Ifølge tabell 10 (side 82) svarte 25 av informantene (G1, 17 og G2, 8) *ja* på at de har jobbet med personer med et rusproblem.

1. Funnene i spørsmål 1.1 forteller oss at totalt 31 av informantene (22 Ja og 9 både og /vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene 22 (22 Ja) har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å bekrefte validiteten ytterligere. Dette bekreftes gjennom et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2.
2. Funnene i spørsmål 1.2 forteller oss at totalt 29 av informantene (22 Nei og 7 både og /vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene 22 (22 Nei) har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å bekrefte validiteten ytterligere. Dette bekreftes gjennom et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2.
3. Funnene i spørsmål 1.3 forteller oss at 31 av informantene (24 Ja, 1 Nei og 6 både og /vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene, 24, (24 Ja) har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å bekrefte validiteten ytterligere. Dette bekreftes gjennom et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2.
4. Funnene i spørsmål 1.4 forteller oss at alle de 31 av informantene (26 Ja og 5 både og /vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene 26 (26 Ja) har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å bekrefte validiteten ytterligere. Dette bekreftes gjennom et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2.
5. Funnene i spørsmål 2.1 forteller oss at totalt 29 av informantene (23 Ja og 6 både og /vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene 23 (23 Ja) har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed

bidrar til å bekrefte validiteten ytterligere. Dette bekreftees gjennom et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2.

6. Funnene i spørsmål 2.2 forteller oss at totalt 30 av informantene (22 Ja, 1 Nei og 7 både og /vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 23 (22 Ja og 1 Nei) av informantene har en bevisst og klaring holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å bekrefte validiteten ytterligere. Dette bekreftees gjennom et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2.

Konklusjon: Funnene i tabell 10 (side 82) viser tilnærmet overensstemmelse mellom disse og funnene i de ovenstående spørsmål. Dette tilsier en høy validitet. Et jevnt over høyt antall informanter utviser en betydelig involvering og dermed et behov for å nyansere denne oppfatningen. I tillegg viser de kategoriske *ja-* og *nei-svarene* i spørsmål 1 og 2 at det er tilnærmet overensstemmelse med funnene i spørsmål 4. Begge innfallsvinklene bekrefter dermed at validiteten er overbevisende.

4.8 Klientkategori E: Eldre personer (Pensjonister)

Kommentarene legger vekt på å få frem hovedtendensen i svarene fra både G1 og G2. I tillegg vil avvik i form av ulik vektlegging av de 4 svaralternativene mellom G1 og G2 bli presentert.

Oppgave 1. Ekstern boprosblematikk

Tabell 5.1.

Spørsmål 1.1. Klientens forhold til naboer. Vil du si at dette er en gruppe som generelt har manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		18		3	21
+	G2		8	2	2	12
=			26	2	5	33

Et klart flertall av informantene svarer *nei* og avkrefter dermed innholdet i problemstillingen. Selv om hovedtendensen er klar ser vi også her tilløp til større nyansering i G2 ved at svarfordelingen har en større spredning.

Tabell 5.2.

Spørsmål 1.2. Økonomistyring. Har medlemmer av denne klientgruppen vanligvis god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	17		1	3	21
+	G2	8		1	3	12
=		25		2	6	33

Et klart flertall av informantene svarer *ja* og bekrefter dermed innholdet i problemstillingen. For øvrig er det verdt å merke seg at svarfordelingen er lik mellom begge gruppene i forhold til de andre svaralternativene.

Tabell 5.3.

Spørsmål 1.3. Rusmiddelmisbruk. Har medlemmer i denne gruppen ofte et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		18		3	21
+	G2		7	2	3	12
=			25	2	6	33

Et klart flertall av informantene svarer *nei* og avkrefter dermed innholdet i problemstillingen. Mens svargivingen i G1 er mer entydig, ser vi at det er en større spredning og nyansering i G2. Selv om flertallet i G2 svarer *nei* svarer en forholdsvis større andel av informantene i denne gruppa *både og / vanskelig å si* og *vet ikke*.

Tabell 5.4.

Spørsmål 1.4. Husorden. Er du enig i denne påstanden: Klienter i denne gruppen kan oftere enn folk flest være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		18		3	21
+	G2		8	2	2	12
=			26	2	5	33

Et klart flertall av informantene svarer *nei* og avkrefter dermed innholdet i problemstillingen. Mens svargivingen i G1 er mer entydig, ser vi at det er en større spredning og nyansering i G2. Selv om flertallet i G2 svarer *nei*, svarer en forholdsvis større andel av informantene i denne gruppa *både og / vanskelig å si* og *vet ikke*.

Oppgave 2. Intern boprosblematikk. Forhold som vedrører situasjonen i selve boenheten (hus eller leilighet).

Tabell 5.5

Spørsmål 2.1. Er du enig i denne påstanden: Når det gjelder denne klientgruppen, kan rot, uorden og manglende renslighet ofte være et problem for den enkelte beboer og eventuelle besøkende.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	1	10	7	3	21
+	G2		6	2	4	12
=		1	16	9	7	33

Et flertall av informantene svarer *nei* og avkrefter dermed innholdet i problemstillingen. På den annen side ser vi en temmelig jevn svarfordeling mellom alle fire svaralternativene i både G1 og G2. I tillegg viser svarfordelingen mellom *både og / vanskelig å si* og *vet ikke* at det hersker en viss tvil og usikkerhet omkring innholdet i påstanden. I tillegg er det like mange informanter (16) som tyr til disse to svaralternativene som til *nei*. Noe som underbygger tvilen og usikkerheten ytterligere.

Tabell 5.6.

Spørsmål 2.2. Er du enig i denne påstanden: I denne klientgruppen er klientens evne til generelt å overholde husordensreglementet dårligere enn for folk flest.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		17	1	3	21
+	G2		7	2	3	12
=			24	3	6	33

Et klart flertall av informantene svarer *nei* og avkrefter dermed innholdet i problemstillingen. For øvrig ser vi for begge gruppenes vedkommende at det er en tilnærmet lik svarfordeling mellom de andre svaralternativene. Selv om flertallet i G2 svarer *nei* svarer en forholdsvis større andel av informantene i denne gruppa *både og / vanskelig å si* og *vet ikke*.

4.8.1 Validitet. Oppsummering og tolking av funnene sett i forhold til hvor mange av informantene som sier at de har jobbet med denne klientkategorien.

Ifølge funnene i spørsmål 4, tabell 10 (side 82) svarte 18 av informantene (G1: 11 og G2: 7) *ja* på at de har jobbet med eldre personer (pensjonister).

1. Funnene i spørsmål 1.1 forteller oss at totalt 28 av informantene (26 Nei og 2 Både og / Vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og bekrefter dermed validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene, 26 (26 Nei), har en bevisst og klar holdning til spørsmålet. Vi ser her et avvik i forhold til funnene i spørsmål 4. Validiteten mellom funnene i spørsmål 1.1 og spørsmål 4 er dermed ikke overbevisende.
2. Funnene i spørsmål 1.2 forteller oss at totalt 27 av informantene (25 Ja og 2 både og /vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og bekrefter dermed validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene, 25 (25 Ja), har en bevisst og klar holdning til spørsmålet. Vi ser her et avvik i forhold til funnene i spørsmål 4. Validiteten mellom funnene i spørsmål 1.2 og spørsmål 4 er dermed ikke overbevisende.
3. Funnene i spørsmål 1.3 forteller oss at alle de 27 informantene (25 Nei og 2 både og /vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og bekrefter dermed validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene, 25 (25 Nei), har en bevisst og klar holdning til spørsmålet. Vi ser her et avvik i forhold til funnene i spørsmål 4. Validiteten mellom funnene i spørsmål 1.3 og spørsmål 4 er dermed ikke overbevisende.
4. Funnene i spørsmål 1.4 forteller oss at alle de 28 av informantene (26 Nei og 2 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og bekrefter dermed validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene, 26 (26 Nei), har en bevisst og klar holdning til spørsmålet. Vi ser her et avvik i forhold til funnene i spørsmål 4. Validiteten mellom funnene i spørsmål 1.4 og spørsmål 4 er dermed ikke overbevisende.
5. Funnene i spørsmål 2.1 forteller oss at totalt 26 av informantene (1 Ja, 16 Nei og 9 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og bekrefter dermed validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 17 (1 Ja og 16 Nei) av informantene har en bevisst og klar holdning til spørsmålet. Vi ser her et avvik i forhold til funnene i spørsmål 4. Validiteten mellom funnene i spørsmål 2.1

og spørsmål 4 er dermed ikke overbevisende.

6. Funnene i spørsmål 2.2 forteller oss at totalt 27 av informantene (24 Nei og 3 både og/ vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og bekrefter dermed validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 24 (24 Nei) av informantene har en bevisst og klaring og klar holdning til spørsmålet. Vi ser her et avvik i forhold til funnene i spørsmål 4. Validiteten mellom funnene i spørsmål 2.2 og spørsmål 4 er dermed ikke overbevisende.

Konklusjon: Vi ser at det generelt er et motsetningsforhold mellom antall informanter (18) som har jobbet med klientkategorien og det totale antallet informanter som har svart *ja, nei* eller *både og / vanskelig å si*. Dette spriket kan forklares med informantenes avstand til klientkategorien kombinert med at de problemstillingene som tas opp i spørreundersøkelsen ikke er videre relevante eller gjenkjennelige.

Ved å se på antall informanter som har jobbet med klientkategorien (18) og svaralternativene *ja, nei* og *både og / vanskelig å si* ser vi at validiteten er mindre overbevisende. Det samme er også tilfelle når man ser på antall informanter som har jobbet med klientkategorien (18) og antallet *ja-* og *nei-funn* som er betydelig større. Et unntak finner vi i funnene i spørsmål 2.1 hvor det er tilnærmet samsvar. Validiteten spriker med andre ord noe.

4.9 Klientkategori F: Aleneforsørgere

Kommentarene legger vekt på å få frem hovedtendensen i svarene fra både G1 og G2. I tillegg vil avvik i form av ulik vektlegging av de 4 svaralternativene mellom G1 og G2 bli presentert.

1. Ekstern boproblematikk

Tabell 6.1.

Spørsmål 1.1. Klientens forhold til naboer. Vil du si at dette er en gruppe som generelt har manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		17		4	21
+	G2		7	2	3	12
=			24	2	7	33

Et klart flertall av informantene svarer *nei* og avkrefter dermed innholdet i problemstillingen. Mens svarene i G1 er mer entydig, ser vi at det er en større spredning og nyansering i G2. Selv om flertallet i G2 svarer *nei* svarer en forholdsvis større andel av informantene i denne gruppa *både og / vanskelig å si* og *vet ikke*.

Tabell 6.2.

Spørsmål 1.2. Økonomistyring. Har medlemmer av denne klientgruppen vanligvis god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	6	1	11	3	21
+	G2	3	1	6	2	12
=		9	2	17	5	33

Et flertall av informantene svarer *både og / vanskelig å si*. Det tyder på at det hersker en viss usikkerhet om deres forståelse av denne gruppens evne til god økonomistyring. Den nest største svarandelen, *ja*, bidrar imidlertid til å balansere dette bildet noe. For øvrig er det et gjennomgående trekk både i G1 og G2 at svarfordelingen er relativt lik og at begge gruppene dermed har en temmelig lik forståelse av problemstillingen.

Tabell 6.3

Spørsmål 1.3. Rusmiddelmissbruk. Har medlemmer i denne gruppen ofte et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		16	1	4	21
+	G2		7	1	4	12
=			23	2	8	33

Et klart flertall av informantene svarer *nei* og avkrefter dermed innholdet i problemstillingen. For øvrig ser vi for begge gruppenes vedkommende at det er en lik fordeling mellom de andre svaralternativene. Selv om flertallet i G2 svarer *nei*, svarer en forholdsvis større andel av informantene i denne gruppa *både og / vanskelig å si* og *vet ikke*.

Tabell 6.4.

Spørsmål 1.4. Husorden. Er du enig i denne påstanden: Klienter i denne gruppen kan oftere enn folk flest være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		17	1	3	21
+	G2		6	3	3	12
=			23	4	6	33

Et klart flertall av informantene svarer *nei* og avkrefter dermed innholdet i problemstillingen. For øvrig ser vi for begge gruppenes vedkommende at det er en tilnærmet lik svarfordeling mellom de andre svaralternativene. Selv om flertallet i G2 svarer *nei* svarer en forholdsvis større andel av informantene i denne gruppa *både og / vanskelig å si* og *vet ikke*. Det er med andre ord en større grad av usikkerhet og manglende kunnskap om denne problemstillingen i G2 enn i G1.

Oppgave 2. Intern boproblematikk. Forhold som vedrører situasjonen i selve boenheten (hus eller leilighet).

Tabell 6.5.

Spørsmål 2.1. Er du enig i denne påstanden: Når det gjelder denne klientgruppen, kan rot, uorden og manglende renslighet ofte være et problem for den enkelte beboer og eventuelle besøkende.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		17	1	3	21
+	G2		4	6	2	12
=			21	7	5	33

Et klart flertall av informantene svarer *nei* og avkrefter dermed innholdet i problemstillingen. Mens *nei*-andelen er tydelig i G1, ser vi at dette ikke er tilfelle i G2. Tvert imot er det svaralternativet *både og / vanskelig å si* som er dominerende for G2. Usikkerhet omkring problemstillingen er med andre ord langt mer fremtredende i G2 enn i G1.

Tabell 6.6.

Spørsmål 2.2. Er du enig i denne påstanden: I denne klientgruppen er klientens evne til generelt å overholde husordensreglementet dårligere enn for folk flest.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		17	1	3	21
+	G2		7	2	3	12
=			24	3	6	33

Et klart flertall av informantene svarer *nei* og avkrefter dermed innholdet i problemstillingen. Svarfordelingen mellom de andre svaralternativene er tilnærmet lik mellom G1 og G2. Selv om flertallet i G2 svarer *nei*, svarer en forholdsvis større andel av informantene i denne gruppa *både og / vanskelig å si* og *vet ikke*. Det er med andre ord en større grad av usikkerhet og manglende kunnskap om denne problemstillingen i G2 enn i G1.

4.9.1 Validitet. Oppsummering og tolking av funnene sett i forhold til hvor mange av informantene som faktisk har jobbet med denne klientkategorien.

Ifølge funnene i spørsmål 4, tabell 10 (side 82), svarte 22 av informantene (G1, 14 og G2, 8) *ja* på at de har jobbet med aleneforsørgere.

1. Funnene i spørsmål 1.1 forteller oss at totalt 26 av informantene (24 Nei og 2 både og /vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene, 24 (24 Nei), har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å bekrefte validiteten ytterligere. Et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2 gir dermed validiteten styrke.
2. Funnene i spørsmål 1.2 forteller oss at totalt 28 av informantene (9 Ja, 2 Nei og 17 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. Derimot viser funnene at det hersker en høy grad av usikkerhet blant informantene, 17 (17 både og / vanskelig og si). Motsetningen mellom funnene i spørsmål 4 (tabell 10) og funnene i spørsmålene 1 og 2 bidrar dermed til å redusere validiteten.
3. Funnene i spørsmål 1.3 forteller oss at totalt 25 av informantene (23 Nei og 2 både og /vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene, 23 (25 Nei), har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å bekrefte validiteten ytterligere. Et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2 gir dermed validiteten styrke.
4. Funnene i spørsmål 1.4 forteller oss at alle de 27 av informantene (23 Nei og 4 både og/vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene, 23 (23 Nei), har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å bekrefte validiteten ytterligere. Et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2 gir dermed validiteten styrke.
5. Funnene i spørsmål 2.1 forteller oss at totalt 28 av informantene (21 Nei og 7 både og / vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 21 (21 Nei) av informantene har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å bekrefte

validiteten ytterligere. Et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2 gir dermed validiteten styrke.

6. Funnene i spørsmål 2.2 forteller oss at totalt 27 av informantene (24 Nei og 3 både og/ vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 24 (24 Nei) av informantene har en bevisst og klar holdning til spørsmålet og dermed bidrar til å bekrefte validiteten ytterligere. Et tilnærmet samsvar mellom funnene i spørsmål 4 og spørsmålene 1 og 2 gir dermed validiteten styrke.

Konklusjon: Antall informanter som har jobbet med klientkategorien (22) og svaralternativene *ja, nei og både og / vanskelig å si* samsvarer tilnærmet med hverandre og viser at validiteten er overbevisende. Dette er også tilfelle når man ser på antall informanter som har jobbet med klientkategorien (22) sammenholdt med antallet *ja- og nei-funn*. Spørsmål 1.2, økonomistyring utgjør imidlertid et unntak og bryter noe med det generelle inntrykket av validitet. Ikke desto mindre er validiteten totalt sett overbevisende og godt forankret sett ut fra begge innfallsvinklene.

4.10 Klientkategori G: Ordinære familier

Kommentarene legger vekt på å få frem hovedtendensen i svarene fra både G1 og G2. I tillegg vil avvik i form av ulik vektlegging av de 4 svaralternativene mellom G1 og G2 bli presentert.

1. Ekstern boproblematikk

Tabell 7.1.

Spørsmål 1.1. Klientens forhold til naboer. Vil du si at dette er en gruppe som generelt har manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		18		3	21
+	G2		6	4	2	12
=			24	4	5	33

Et klart flertall av informantene svarer nei og avkrefter dermed innholdet i problemstillingen. Mens nei-andelen er meget tydelig i G1, ser vi at dette ikke er tilfelle i G2. Selv om flertallet i G2 svarer *nei* svarer en forholdsvis større andel av informantene i denne gruppa *både og / vanskelig å si* og *vet ikke*.

Tabell 7.2.

Spørsmål 1.2. Økonomistyring. Har medlemmer av denne klientgruppen vanligvis god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1	11	1	6	3	21
+	G2	5		5	2	12
=		16	1	11	5	33

Et flertall av informantene svarer *ja* og bekrefter dermed innholdet i problemstillingen. Ikke desto mindre svarer et betydelig antall av informantene *både og / vanskelig å si*. Noe som peker i retning av tvil og usikkerhet. Det er i tillegg verdt å merke seg at mens andelen *ja* er forholdsvis stor i G1, så ser vi i G2 at fordelingen mellom *ja* og *både og / vanskelig å si* er likeverdig. Tvil og usikkerhet er med andre ord relativt sett mer åpenbar i G2 enn i G1.

Tabell 7.3.

Spørsmål 1.3. Rusmiddelmissbruk. Har medlemmer i denne gruppen ofte et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet?						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		17	1	3	21
+	G2		6	3	3	12
=			23	4	6	33

Et klart flertall av informantene svarer *nei* og avkrefter dermed innholdet i problemstillingen. Mens svarene i G1 er mer entydige, ser vi at det er en større spredning og nyansering i G2. Selv om flertallet i G2 svarer *nei* svarer en forholdsvis større andel av informantene i denne gruppa *både og / vanskelig å si* og *vet ikke*.

Tabell 7.4.

Spørsmål 1.4. Husorden. Er du enig i denne påstanden: Klienter i denne gruppen kan oftere enn folk flest være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnetts tider.						
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		18		3	21
+	G2		6	4	2	12
=			24	4	5	33

Et klart flertall av informantene svarer *nei* og avkrefter dermed innholdet i problemstillingen. Mens svarene i G1 er mer entydige, ser vi at det er en større spredning og nyansering i G2. Selv om flertallet i G2 svarer *nei* svarer en forholdsvis større andel av informantene i denne gruppa *både og / vanskelig å si* og *vet ikke*.

Oppgave 2. Intern boprosblematikk. Forhold som vedrører situasjonen i selve boenheten (hus eller leilighet).

Tabell 7.5.

		Spørsmål 2.1. Er du enig i denne påstanden: Når det gjelder denne klientgruppen, kan rot, uorden og manglende renslighet ofte være et problem for den enkelte beboer og eventuelle besøkende.				
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		17		4	21
+	G2		6	3	3	12
=			23	3	7	33

Et klart flertall av informantene svarer *nei* og avkrefter dermed innholdet i problemstillingen. Mens svarene i G1 er mer entydig, ser vi at det er en større spredning og nyansering i G2. Selv om flertallet i G2 svarer *nei*, svarer en forholdsvis større andel av informantene i denne gruppa *både og / vanskelig å si* og *vet ikke*.

Tabell 7.6.

		Spørsmål 2.2. Er du enig i denne påstanden: I denne klientgruppen er klientens evne til generelt å overholde husordensreglementet dårligere enn for folk flest.				
	Grp.	Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke	Tot. ant.
	G1		17		4	21
+	G2	1	5	2	4	12
=		1	22	2	8	33

Et klart flertall av informantene svarer *nei* og avkrefter dermed innholdet i påstanden. Mens flertallet og svarene i G1 er mer entydig, ser vi en større spredning i svarene i G2. I G2 ser vi at *både og / vanskelig å si* og *vet ikke* dominerer. Noe som bekrefter at det hersker en forholdsvis stor grad av tvil og manglende kunnskap i denne gruppa.

4.10.1 Validitet. Tolkning og oppsummering av funnene sett i forhold til hvor mange av informantene som faktisk har jobbet med denne klientkategorien.

Ifølge funnene i spørsmål 4, tabell 10 (side 82), svarte 17 av informantene (G1, 11 og G2, 6) *ja* på at de har jobbet med ordinære familier.

1. Funnene i spørsmål 1.1 forteller oss at totalt 28 av informantene (24 Nei og 4 både og /vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene, 24 (24 Nei), har en bevisst og klar holdning til spørsmålet. Motsetningen mellom funnene i tabell 10 og funnene i spørsmålene 1 og 2 bidrar dermed til å redusere validiteten.
2. Funnene i spørsmål 1.2 forteller oss at totalt 28 av informantene (16 Ja, 1 Nei og 11 både og /vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. På den annen side viser funnene at kun 17 av informantene (16 Ja, 1 Nei) har en klar og bevisst holdning til spørsmålet. Dette funnet samsvarer med tilsvarende, like funn i tabell 10 og bidrar dermed til å gi validiteten troverdighet.
3. Funnene i spørsmål 1.3 forteller oss at totalt 27 av informantene (23 Nei og 4 både og /vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene, 23 (23 Nei), har en bevisst og klar holdning til spørsmålet. Motsetningen mellom funnene i tabell 10 og funnene i spørsmålene 1 og 2 bidrar dermed til å redusere validiteten.
4. Funnene i spørsmål 1.4 forteller oss at alle de 28 av informantene (24 Nei og 4 både og/vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at et betydelig flertall av informantene, 24 (24 Nei), har en bevisst og klar holdning til spørsmålet. Motsetningen mellom funnene i tabell 10 og funnene i spørsmålene 1 og 2 bidrar dermed til å redusere validiteten.
5. Funnene i spørsmål 2.1 forteller oss at totalt 26 av informantene (23 Nei og 3 både og /vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 23 (23 Nei) av informantene har en bevisst og klar holdning til spørsmålet. Motsetningen mellom funnene i tabell 10 og funnene i spørsmålene 1 og 2 bidrar dermed til å redusere validiteten.

6. Funnene i spørsmål 2.2 forteller oss at totalt 25 av informantene (1 Ja, 22 Nei og 2 både og/vanskelig å si) har et erfaringsbasert forhold til klientkategorien og dermed bekrefter validiteten i tabell 10. I tillegg viser funnene at 23 (1 Ja og 22 Nei) av informantene har en bevisst og klar holdning til spørsmålet. Motsetningen mellom funnene i tabell 10 og funnene i spørsmålene 1 og 2 bidrar dermed til å redusere validiteten.

Konklusjon: I likhet med klientkategori E: Eldre personer (Pensjonister) ser vi at det er et generelt motsetningsforhold mellom antall informanter (17) som har jobbet med klientkategorien og det totale antallet informanter som har svart *ja, nei* eller *både og / vanskelig å si*. Dette spriket kan forklares med informantenes avstand til klientkategorien kombinert med at de problemstillingene som tas opp i spørreundersøkelsen ikke er videre relevante eller gjenkjennelige.

Av antall informanter som har jobbet med klientkategorien (17) og svaralternativene *ja, nei* og *både og / vanskelig å si*, ser vi at validiteten er mindre overbevisende. Det samme er også tilfelle når man ser på antall informanter som har jobbet med klientkategorien (17) og antallet *ja-* og *nei-funn* som er betydelig større. Et unntak finner vi i funnene i spørsmål 1.2 hvor det er tilnærmet samsvar. Validiteten har med andre ord et sprikende innhold.

4.11 Presentasjon av funnene hentet fra spørsmål 3

Av de 12 opprinnelige informantene i gruppe 2, er det kun 10 som har svart på dette spørsmålet. Dette innebærer at det totale antallet informanter for begge gruppene er (21 + 10) 31.

Spørsmål 3.

Er det etter din mening rimelig å dele inn klientene i de 7 klientkategoriene (A – G) som er nevnt ovenfor?

Tabell 8.

Svarfordeling

Svaralternativ	Gruppe 1	Gruppe 2	Antall
Ja	12	3	15
Nei	4	3	7
Vet ikke	5	4	9
Totalt antall informanter	21	10	31

4.11.1 Gruppe 1

Kommentarer fra informantene i gruppe 1.

Kommentarene er delt inn etter følgende stikkord:

Stigmatisering, generalisering, enkeltindivid vs. kategorisering og oppfølging.

- Stigmatisering.
  - Inndelingen kan virke stigmatiserende. Individuelle forskjeller kan forsvinne.
  - Inndelingen i klientkategoriene kan nok oppleves som stigmatiserende.
- Generalisering
  - For generaliserende.
  - Mange av klientene kan inngå i flere av kategoriene.
  - Pga. individuelle forskjeller innenfor særlig innvandregruppen (ikke-etniske nordmenn) og personer med psykiske problemer, er det vanskelig å generalisere for mye.
  - På grunn av mange individuelle variabler er det vanskelig å dele inn i båser.

- Enkeltindivid vs. kategorisering.
  - Klientkategoriene som sådan er ikke problemet, men heller at enkeltindivider innenfor de respektive kategoriene utgjør en særskilt utfordring og dermed er tilsvarende ressurskrevende.
  - Inndelingen kan like fullt være nyttig for å fremheve problematisk adferd innenfor visse kategorier.
  - Problematisk boadferd som vedrører ikke-etniske nordmenn og personer med psykiske problemer, vedrører mer enkeltindivider enn gruppene som helhet.
  - Bokompetanse bør vurderes individuelt og ikke som gruppe pga. store individuelle forskjeller.
- Oppfølging.
  - Felles problematikk innenfor de respektive klientkategoriene gjør at behovet for oppfølging og tilsyn må tas hensyn til ved etablering i aktuelle boforhold.
  - Gjennom tilpasset omsorg og støtte kan de aller fleste fungere tilfredsstillende i bolig.
- Andre kommentarer
  - Det kunne vært hensiktsmessig og sett på alder og boerfaring i forhold til boevne.
  - Hva er en ordinær familie? En ikke-etnisk nordmann kan også bo og fungere i en ordinær familie.

Hva forteller kommentarene?

Noen av informantene mener at inndelingen i klientkategorier både er stigmatiserende og generaliserende. Noen av informantene går så langt som til å hevde at det foreligger en fare for både å stigmatisere og generalisere på bekostning av individuelle forskjeller. Det kan synes som at mange av informantene har en tilsynelatende, kritisk innstilling til inndelingen i klientkategorier. Problematisk boadferd og dermed bokompetanse er fenomener som mer kan tilskrives enkeltindivider enn kategorier av klienter. Inndelingen i klientkategorier er slik man ser det for generaliserende. Dette innebærer at problemene og utfordringene ikke er å finne i klientkategoriene, men hos enkeltindividet. Som årsak nevnes at det eksisterer mange individuelle variabler som vanskeliggjør inndelingen i bås, dvs. klientkategorier.

Flere informanter påpeker at problematisk boadferd heller kan knyttes opp mot

enkeltindivider enn klientkategorier. Individuelle forskjeller er en mer naturlig innfallsvinkel enn å tillegge problematisk boadferd overfor en hel klientkategori. Enkeltindivider mer enn gruppen som sådan, er ressurskrevende. For mange nyanser og variabler gjør det vanskelig å dele klientene inn i kategorier. På den annen side påpekes det også at inndelingen er nyttig for å få frem aktuelle problemstillinger innenfor de respektive klientkategoriene.

Videre fremheves betydningen av oppfølging som en forutsetning for at et boforhold skal bli vellykket. Gjennom målrettede tiltak i form av støtte og omsorg vil de fleste boforhold fungere tilfredsstillende.

Det blir også påpekt at skal man lykkes med å etablere et godt boforhold bør også alder og boerfaring vurderes slik at klientens boevne blir ivaretatt på best mulig vis.

4.11.2 Gruppe 2

Kommentarene er delt inn etter følgende stikkord:

Generalisering, psykiatri, skalering og tidsperspektiv.

- Generalisering.
  - Klientkategoriene B, C og D er kanskje for mye like bedømt som grupper.
  - Mennesker med rusproblematikk har som oftest også psykiatriproblematikk. Opplever derfor kategorien D, Personer med et rusproblem som overflødig. Kunne i stedet vært under kategorien C, Personer med et rus- og psykiatriproblem.
- Psykiatri.
  - Aleneforsørgere er i dag en like vanlig/ordinær familieform som mor, far og barn-familien. I den grad de skårer dårligere skyldes det kombinasjonen av psykiatri, noen ganger rus og at barnevernet som oftest er tungt inne.
- Skalering.
  - Det burde vært en skalering (i svaralternativene), for eksempel fra 1 til 10. Ikke bare ja eller nei.
  - Vanskelig å svare ja, nei og både og. Det kunne kanskje vært lettere med en skala fra 1 – 10.
- Tidsperspektiv.
  - Svarene i en slik undersøkelse blir gjerne preget av nylige, erindrede hendelser. Etter min mening er de ikke retningsgivende for reell problematikk.

Hva forteller kommentarene?

Noen av informantene har en tilsynelatende, kritisk innstilling til inndelingen i klientkategorier. Dette gjør seg gjeldende innenfor klientkategoriene B, C og D som glir over i hverandre fordi de oppfattes som for like og dermed blir delvis overflødige.

Videre anser et par av informantene inndelingen i svaralternativer som for enkel og ønsker i stedet en skalering fra 1 til 10.

En av informantene hevder at svarene er basert på nylig tilegnet kunnskap og erfaring og at de derfor ikke er retningsgivende for reell problematikk..

4.11.3 Sammenligning av svarene mellom gruppe 1 og gruppe 2

Gruppene utviser forskjellige oppfatninger i inndelingen av klientkategoriene.

Av fellestrekk er generalisering den viktigste hvor det fra begge hold påpekes at flere av klientkategoriene kan ha felles problemstillinger. Dette gjelder særlig for klientkategoriene B, C og D som ansees for å være delvis overflødige.

På den annen side har begge gruppene sin unike innfallsvinkler ved at gruppe 1 vektlegger stigmatisering, enkeltindivid vs. kategorisering, oppfølging, mens gruppe 2 vektlegger psykiatri, skalering og tidsperspektiv

4.12 Presentasjon av funnene hentet fra spørsmål 4

Presiseringer:

- Det er verdt å merke seg at av de 12 opprinnelige informantene i gruppe 2, er det kun 10 som har svart på dette spørsmålet.
- Dette innebærer at det totale antallet informanter for begge gruppene er (21 + 10) 31.
- Gruppe 1 = G1. Gruppe 2 = G2.

Med utgangspunkt i at undersøkelsen er delt inn i 7 klientkategorier, ble informantene presentert for følgende spørsmål:

Spørsmål 4. Har du selv jobbet med noen av disse klientkategoriene i forhold til boproblematikk?

Tabell 9. Svarfordeling ble som vist nedenfor:

Klientkategori		Svaralternativ.						Tot. antall
		Antall svar innenfor de respektive svaralternativene.						
		Ja		Bare i liten grad		Nei		
		G1	G2	G1	G2	G1	G2	
A	Ikke-etniske nordmenn (innvandrere)	17	7	2	3	2		31
B	Personer med psykiske problemer	17	9	3	1	1		31
C	Personer med et rus- og psykiatriproblem	17	8	3	2	1		31
D	Personer med et rusproblem	17	8	3	2	1		31
E	Eldre personer (pensjonister)	11	7	6	2	4	1	31
F	Aleneforsørgere	14	8	4	2	3		31
G	Ordinære familier	11	6	4	3	6	1	31

Kommentar til funnene for begge gruppene.

Av svarfordelingen ser vi at informantene har en tilnærmet lik arbeidserfaring i forhold til klientkategoriene A, B, C, D ved at det store flertallet har jobbet med klienter innenfor disse kategoriene. Med henvisning til funnene i oppgave 1 og 2 bekrefter også dette informantenes erfaring og kjennskap til disse klientkategoriene.

Informantenes arbeidserfaring i forhold til klientkategoriene E, F og G viser en større spredning. Fordelingen mellom *ja*, *bare i liten grad* og *nei* er mer jevnt fordelt selv om det også her er et klart flertall som har jobbet med disse klientkategoriene. Med henvisning til funnene i spørsmålene 1 og 2 utgjør problematisk boadferd ikke noe betydelig problem for disse klientkategoriene.

På den annen side er heller ikke erfaring og kjennskap til disse klientkategoriene like tydelig som for klientkategoriene A, B, C og D. Dette kan tilskrives uproblematisk bokompetanse samtidig som deres problematiske boadferd er minimal og dermed ikke videre merkbar.

Tabell 10.

Svarfordelingen blant de av informantene som har svart **ja**.

Klientkategori		Gruppe 1	Gruppe 2	Totalt antall
A	Ikke-etniske nordmenn (innvandrere)	17	7	24
B	Personer med psykiske problemer	17	9	26
C	Personer med et rus- og psykiatriproblem	17	8	25
D	Personer med et rusproblem	17	8	25
E	Eldre personer (pensjonister)	11	7	18
F	Aleneforsørgere	14	8	22
G	Ordinære familier	11	6	17

4.13 Oppsummering av funnene. Hovedtrekk og tendenser.

En helhetsvurdering av funnene viser at det hersker en overveiende enighet blant informantene om hvilke problemstillinger som er aktuelle innenfor tilnærmet alle de 6 spørsmålene som er knyttet opp mot hver klientkategori. Dette innebærer at det har dannet seg et flertall, til dels et klart flertall, knyttet opp mot ett av svaralternativene. Dette gjelder for både gruppe 1 og 2.

Samtidig fordelte et flertall av informantene i begge gruppene seg mellom to av svaralternativene i en god del av spørsmålene knyttet opp mot de respektive klientkategoriene. Klientkategorier som særlig pekte seg ut er:

A: Ikke-etniske nordmenn, B. Personer med psykiske problemer og i mindre grad

E: Eldre personer (pensjonister) og G: Ordinære familier.

Det maksimale antallet Vet ikke-svar oversteg aldri mer enn 8 for noen av spørsmålene knyttet opp mot hver klientkategori. Dette kan tolkes som at det store flertallet av informanter i begge gruppene har både et temmelig bevisst forhold og en bevisst forståelse for hvilke problemstillinger de 7 klientkategoriene skal bedømmes ut fra.

I sitt arbeid har informantene ulike grader av nærhet til de 7 klientkategoriene. For enkelte informanternes vedkommende er kjennskap til noen av klientkategoriene tilnærmet fraværende, for eksempel E. Eldre personer (pensjonister). På den annen side inngår andre klientkategorier som ikke-etniske nordmenn og klienter med et rus- og / eller psykiatriproblem som en betydelig del av erfaringsgrunlaget. Dette ser vi også ut ifra det betydelige antallet ja- og nei-svar som indikerer en god kjennskap til aktuell klientkategori.

4.13.1 Klientkategori A: Ikke-etniske nordmenn

Informantenes oppfatning av ekstern boprosblematikk kjennetegnes av usikkerhet med hensyn til hvordan de bedømmer denne klientkategoriens forhold til naboer og økonomistyring. Like fullt mener vel 1/4 av informantene at klientkategorien utviser tilpasningsdyktighet i forhold til naboer og innehar god økonomistyring. Rusmiddelmissbruk utgjør ikke et problem.

Oppfatningene som vedrører husorden heller hovedsakelig mot at dette ikke er et problem, men samtidig hersker det en forholdsvis høy grad av usikkerhet om dette temaet.

Informantene fordeler seg gjennom et solid flertall, 25, likt mellom disse oppfatningene.

Intern boproblematikk i form av rot, uorden og manglende renslighet er for en overveiende del ikke relevant. Samtidig hersker det en høy grad av usikkerhet omkring klientkategoriens evne til å overholde et husordensreglement. Funnene viser også at det hersker ulike oppfatninger av omfanget som denne problemstillingen reiser. Årsaken er at de resterende funnene sprer seg jevnt mellom de tre andre svaralternativene.

På denne bakgrunn kan det fastslås at boproblematikk ikke utgjør noen betydelig faktor for denne klientkategoriens evne til å utvise ansvar og innrette seg etter de regler og forordninger som må til for å opprettholde et stabilt boforhold.

4.13.2 Klientkategori B: Personer med psykiske problemer

Ekstern boproblematikk oppfattes blant informantene som en markant todeling i funnene mellom de (11) som mener at klientkategorien utgjør et betydelig problem i sin tilpasningsdyktighet til naboer og de (13) som markerer en høy grad av usikkerhet omkring dette forholdet – i alt 24 forekomster. Bedømt helhetlig kan man si at klientkategoriens tilpasningsdyktighet til naboer utgjør et problem. Den samme tendensen ser vi også i klientkategoriens evne til god økonomistyring. Den både avkrefte og markeres i form av en høy grad av usikkerhet. I alt 26 funn bekrefter dette. Klientkategoriens forhold til rusmiddelmisbruk faller litt mellom flere stoler hvor usikkerhetsmomentet utgjør et klart flertall i form av 15 funn. På den annen side indikerer antallet Ja-funn (8) at dette er et problem i forhold til naboskapet. Manglende forståelse av husorden i form av bråk og støy til alle døgnets tider utgjør et problem. Dette kombinert med den høye graden av usikkerhet heller i retning av å bekrefte problemstillingen. 28 funn bekrefter denne problemstillingen.

Intern boproblematikk viser at klart flertall av informantene (17) er enige i påstanden om at rot, uorden og manglende renslighet utgjør et problem for denne klientkategorien. Samtidig bidrar den høye graden av usikkerhet (11) til å bekrefte problemstillingen. Den samme tendensen ser vi også i klientkategoriens manglende evne til generelt å overholde husordensreglement hvor 13 av informantene sier seg enig i påstanden. Samtidig bidrar den høye graden av usikkerhet også her til å bekrefte problemstillingen.

Manglende boevne og boproblematikk utgjør et problem for denne klientkategoriens evne til å utvise ansvar og innrette seg etter de regler og forordninger som må til for å opprettholde et stabilt boforhold.

4.13.3 Klientkategori C: Personer med et rus- og psykiatriproblem

Et klart flertall av informantene (27) mener at denne klientkategorien utviser et betydelig problem i sin tilpasningsdyktighet i forhold til naboer. Den samme tendensen viser seg også i klientkategoriens evne til god økonomistyring som avkreftes av et betydelig flertall (23) av informantene. Usikkerhetsfaktoren (8) bidrar ytterligere til at det er på sin plass å hevde at klientkategorien ikke har god nok evne til økonomistyring. Et markant flertall av informantene (27) mener at denne klientkategoriens forhold til rusmiddelmissbruk utgjør et betydelig problem i forhold til naboskap, mens et enda klarere flertall av informanter (30) gir uttrykk for enighet i påstanden om at denne klientkategorien oftere enn folk flest er involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider.

Informantenes oppfatning av intern boproblematikk fremstår som spesielt tydelig når et klart flertall (25) er enige i påstanden om at rot, uorden og manglende renslighet utgjør et problem for både den enkelte beboer og eventuelle besøkende. Samtidig bidrar graden av usikkerhet (7) til å bekrefte problemstillingen. Den samme tendensen ser vi enda klarere i klientkategoriens manglende evne til generelt å overholde husordensreglement hvor 30 av informantene sier seg enig i påstanden.

På denne bakgrunn kan det fastslås at boproblematikk utgjør et betydelig problem for denne klientkategoriens evne til å utvise ansvar og innrette seg etter de regler og forordninger som må til for å opprettholde et stabilt boforhold.

4.13.4 Klientkategori D: Personer med et rusproblem

I likhet med ovennevnte klientkategori C mener også her et klart flertall av informantene (22) at denne klientkategorien utviser betydelige problemer i sin tilpasningsdyktighet i forhold til naboer. Usikkerheten representert gjennom 9 funn bekrefter dette ytterligere. Den samme tendensen viser seg også i klientkategoriens evne til god økonomistyring som avkreftes i form av et klart flertall (22). Usikkerhetsfaktoren (7) bidrar ytterligere til å hevde at klientkategorien ikke besitter videre god evne til økonomistyring. Klientkategoriens forhold til rusmiddelmissbruk utgjør også et betydelig problem i forhold til naboskap slik det kommer til uttrykk fra et klart flertall av informantene (24) mener at denne. Et enda klarere flertall av informantene (26) sier seg enige i påstanden om at klientkategorien oftere enn folk flest er involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider. Også når det gjelder intern boproblematikk sier et klart flertall av informantene (23) seg enig i påstanden om at rot,

uorden og manglende renslighet utgjør et problem for både den enkelte beboer og eventuelle besøkende. Samtidig bidrar graden av usikkerhet (7) blant informantene til ytterligere å bekrefte problemstillingen. Den samme tendensen ser vi også i klientkategoriens manglende evne til generelt å overholde husordensreglement hvor 22 av informantene sier seg enig i påstanden. Også her bidrar graden av usikkerhet (7) til å bekrefte problemstillingen.

I likhet med de to foregående klientkategoriene B og C kan det også her fastslås at problematisk boadferd utgjør et problem med hensyn til å utvise ansvar og innrette seg etter de regler og forordninger som må til for å opprettholde et stabilt boforhold.

4.13.5 Klientkategori E: Eldre personer (Pensjonister)

Ekstern boprosblematikk representerer for denne klientkategorien et marginalt problem. Som eksempel viser et klart flertall av informantene (26) at denne klientkategorien ikke utviser manglende tilpasningsdyktighet i sitt forhold til naboer. Videre mener omtrent like mange (25) at klientkategorien utviser god forståelse med hensyn til økonomistyring, deriblant betaling av husleie. Også med hensyn til forbruk av rusmidler som kan skape problemer for naboskapet viser funnene at påstanden avkreftes i form av et klart flertall på 25. Den samme klare oppfatningen ser vi også med utgangspunkt i påstanden om denne klientkategoriens forhold til bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider hvor et klart flertall (26) blant informantene er uenige. Påstanden utgjør med andre ikke noe problem.

Intern boprosblematikk viser derimot en større grad av usikkerhet blant informantene fordi et mindre flertall på 16 avkrefter at rot, uorden og manglende renslighet er et problem.

I tillegg markerer et forholdsvis stort mindretall (9) usikkerhet omkring dette forholdet. Vi ser en enda klarere tendens i påstanden vedrørende klientkategoriens evne til å overholde et husordensreglement er dårligere enn folk flest. Et klart flertall avkrefter innholdet i påstanden.

På denne bakgrunn kan det fastslås at boprosblematikk ikke utgjør noen betydelig faktor for denne klientkategoriens forståelse til å utvise ansvar og innrette seg etter de regler og forordninger som må til for å opprettholde et stabilt boforhold.

4.13.6 Klientkategori F: Aleneforsørgere

Ekstern boprosblematikk gir seg utslag i at et klart flertall av informantene (24) mener at denne klientkategorien ikke utviser manglende tilpasningsdyktighet i sitt forhold til naboer.

Oppfatningen av klientkategoriens evne til god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie, er derimot ikke videre positiv ved at bare 9 av informantene svarer ja. På den annen side viser funnene at en høy grad av usikkerhet som bekreftes av i alt 17 funn. Nei- og Vet ikke-funnene, i alt 7, bidrar til at det er vanskelig å trekke noen bastant konklusjon. Et klart flertall av informantene (23) avviser at klientkategorien har et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet. Den samme klare oppfatningen ser vi også i påstanden om klientkategoriens forhold til bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider. Et klart flertall (23) blant informantene er uenige.

Aleneforsørgere kommer fordelaktig ut i forhold til intern boprosblematikk ved at et avkreflende flertall (21 Nei) og et forholdsvis stort mindretall (7) som markerer usikkerhet, påpeker at rot, uorden og manglende renslighet ikke er et problem for klientkategorien. Et enda klarere flertall, 24, avkrefter også innholdet i påstanden om at klientkategoriens evne til å overholde et husordensreglement er dårligere enn folk flest.

Boprosblematikk utgjør ikke noen betydelig faktor for denne klientkategoriens forståelse til å utvise ansvar og innrette seg etter de regler og forordninger som må til for å opprettholde et stabilt boforhold. Et unntak finnes likevel i form av klientkategoriens mindre heldige holdning til økonomiske forpliktelser, deriblant betaling av husleie.

4.13.7 Klientkategori G: Ordinære familier

Ekstern boprosblematikk viser at også denne klientkategorien kommer positivt ut ved at et klart flertall av informantene (24) mener at denne klientkategorien ikke utviser manglende tilpasningsdyktighet i sitt forhold til naboer. Oppfatningen av klientkategoriens evne til god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie, er også positiv ved at halvparten av informantene (16) svarer ja. I tillegg viser funnene at det gjør seg gjeldende en forholdsvis høy grad av usikkerhet i form av 11 funn som heller i retning av at god økonomistyring ivaretas på en forsvarlig måte. Et markant flertall av informantene (23) avviser at denne klientkategorien har et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet. Den samme klare oppfatningen ser vi også i forhold til klientkategoriens forhold til bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider hvor et klart flertall (24) svarer Nei.

Det positive inntrykket fortsetter også i forhold til intern boproblematikk antagelsen om rot, uorden og manglende renslighet ikke er relevant for denne klientkategorien. Det avkreftende Nei-flertallet (23) understreker dette tydelig. På samme vis avkrefter et klart flertall, 22, innholdet i påstanden om at denne klientkategoriens evne til å overholde et husordensreglement er dårligere enn folk flest.

I likhet med de foregående klientkategoriene E og F kan det fastslås at boproblematikk ikke utgjør noen betydelig faktor for denne klientkategoriens forståelse til å utvise ansvar og innrette seg etter de regler og forordninger som må til for å opprettholde et stabilt boforhold. Et unntak finnes likevel i form av klientkategoriens mindre heldige holdning til økonomiske forpliktelser, deriblant betaling av husleie.

4.14 En konsentrert fremstilling av funnene

Funnene fra henholdsvis oppgave 1 og 2 og oppgave 3 og 4 blir presentert i sine respektive underkapitler.

4.14.1 Hvem skiller seg positivt og negativt ut med hensyn til problematisk boadferd?

På bakgrunn av de problemstillingene som er reist i spørsmål 1 og 2 med tilhørende underspørsmål og presentasjonen av funnene slik de fremkommer i kapitlene 4.3 – 4.9, kan vi slå fast følgende:

Problematisk boadferd er relevant i forhold til følgende klientkategorier:

1. B: Personer med psykiske problemer
2. C: Personer med et rus- og psykiatriproblem
3. D: Personer med et rusproblem

Problematisk boadferd er ikke relevant i forhold til følgende klientkategorier:

1. A: Ikke-etniske nordmenn
2. E: Eldre personer (Pensjonister)
3. F: Aleneforsørgere
4. G: Ordinære familier

4.14.2 Informantenes oppfatning av forutsetningene og rammene for undersøkelsen.

På bakgrunn av spørsmål 3 og 4 og de svar og kommentarer som informantene har avgitt i kapitlene 4.10 og 4.11, kan man konkludere med følgende:

Berettigelsen av å inndele klientene i 7 kategorier:

1. 21 av 31 informanter finner at det er rimelig å foreta en slik inndeling.
2. Inndelingen er nyttig for å fremheve problematisk boadferd innenfor visse kategorier.
3. Inndelingen avdekker behovet for oppfølging og tilsyn i forhold til etablering i boforhold.
4. Informantene hevder at inndelingen er for generaliserende. Det er for mange individuelle variabler.
5. Informantene hevder at særskilt tilrettelagte botiltak må skje på et individuelt grunnlag.
6. Informantene hevder at bokompetanse må vurderes individuelt.
7. Informantene hevder at det er enkeltindivider og ikke klientkategoriene som sådan som har krav på oppmerksomhet. Det er enkeltindivider og ikke klientkategorier som er utfordrende og ressurskrevende.
8. Klientkategoriene B, C og D burde sees på som en gruppe (kategori).
9. Svaralternativene gir ikke rom for nyansering. I stedet burde svaralternativene ha vært basert på en skalering fra 1 til 10.
10. Inndelingen i klientkategorier kan virke stigmatiserende.

Et flertall av informantene har arbeidserfaring med de 7 klientkategoriene. Dette bekreftes ved at flertallet spenner fra 26 i klientkategori A til 17 i klientkategori G. Et fellestrekk blant informantene er at de har større erfaring og kunnskap om klientkategoriene A, B, C og D enn hva tilfellet er med klientkategoriene E, F og G.

Kapittel 5. Analyse

5.1 Innledning

Boevne og problematisk boadferd inngår i en større helhet hvor bostedsløshet utgjør bærebjelken i ulike boligsosiale tiltak som går ut på å avhjelpe behovet for bolig for vanskeligstilte sosialklienter. For at et kommunalt boforhold skal opprettholdes og stå seg over tid, er forståelse for og ivaretagelse av boevne av vesentlig betydning. De fleste sosialklientene innretter seg i sine kommunale boforhold på en slik måte at disse hensynene blir ivarettatt. Ikke desto mindre er det slik at en del av de som blir tildelt kommunal bolig ikke evner å opprettholde et forsvarlig boforhold med det resultat at utkastelse blir et nærliggende resultat. Denne manglende boevnen er et resultat av problematisk boadferd som er en utfordring både for den det gjelder og for det sosiale hjelpeapparatet.

I bunn av all bo- og boligproblematikk ligger et omfattende arbeid som har sin bakgrunn i et sett av ambisjoner, behovsavklaringer, innstillinger, målsettinger, planer, foreslåtte tiltak og vurderinger som går under fellesbegrepet bostedsløshet. Dette arbeidet resulterer på ulikt vis og i varierende omfang i statlige og kommunale tiltak som på forskjellig vis utgjør bidrag til å avhjelpe et alvorlig, sosialt problem.

Dette utgangspunktet kombinert med innholdet i problemstillingen utgjør innfallsporten til analysen som har til hensikt å drøfte ulike sider ved de funn som fremkommer i undersøkelsen. Funnene i undersøkelsen viser at det særlig er tre områder som fortjener oppmerksomhet. Disse er dilemmaet mellom en kvalitativ og kvantitativ tilnærming i undersøkelsen, betraktninger omkring begrepet snillisme og hvilke forventninger vi kan ha til klienten og avslutningsvis økonomi som disiplinerende faktor for å få til bærekraftige løsninger for klienten. Funnene viser at det er innenfor disse områdene at man finner de største utfordringene.

Begrunnelsen for denne tredelte tilnærmingen er for det første å belyse at undersøkelsen ikke utelukkende var kvalitativ eller kvantitativ i sin tilnærming, men hadde i seg elementer av begge og dermed gikk både i bredden og dybden. Videre er det interessant å se på ytelsenes innhold og virkemåte i forhold til krav og vilkår. Foreligger det en ubalanse mellom disse forhold og hva det sosiale hjelpeapparatet kan forvente å oppnå? Preger snillisme og ettergivenhet for mye av innholdet i virkemidlene? I en forlengelse av dette kan man spørre

seg om de økonomiske virkemidlene med hensyn til betaling av grunnleggende boutgifter som husleie og strøm er for dårlig fundert i sosialklientens økonomiske virkelighetsforståelse. Med dette som utgangspunkt vil det i analysen bli foretatt en drøfting av hovedfunnene, en vurdering og påpekning av svakheter og styrker ved studien, implikasjoner for praksis og videre forskning.

5.2 Betydningen av nærhet til klientkategoriene

For å forstå klientkategoriernes forhold til boevne og problematisk boadferd forutsetter det at man oppholder seg blant de personene som skal studeres i deres naturlige omgivelser (Wadel, 1991), mao. i deres hjem og bomiljø. Dette innebærer et søkelys på utbredelse og omfang i betydningen mønster og hyppighet (Wadel, 1991). Ulike sider ved klientkategoriernes boevne vil dermed klart skille seg ut. Min undersøkelse kjennetegnes derfor av grunntrekkene til feltarbeid ved at det teoretiske perspektivet er både relasjonelt og prosessuelt. Feltarbeid er med andre ord samhandlingsorientert. Den mest egnede metoden til å fremskaffe data om samhandling er som Wadel (1991) påpeker gjennom deltakende observasjon. For ordens skyld kan det være på sin plass å påpeke at all observasjon er utvelgende. I mitt forskningsprosjekt er det ikke individet, men de sosiale relasjonene som individet inngår i som er blitt analysert (Wadel, 1991).

Selv om den kvalitative tilnærmingen har vært retningsgivende i mitt forskningsprosjekt, har det også vært rom for en tilsvarende kvantitativ tilnærming. Wadel (1991) hevder at all forskning innebærer et fokus på innhold og utbredelse. Forståelse av utbredelse og årsaker til ulike sider ved boevne understreker nødvendigheten av å se mitt prosjekt også ut i fra en kvantitativ forskningsvinkel hvor sammenligning er det sentrale begrepet (Wadel, 1991). Mitt forskningsprosjekt tar derfor i like høy grad utgangspunkt i å sammenligne boevne og boadferd hos de respektive klientkategoriene som å vurdere samspillet med brukerne i disse kategoriene. Egen yrkesutøvelse og yrkesinnhold hvor erfaring og resultater bestemmer hvilke muligheter og rammer som foreligger, bidrar til at man blir sin egen informant.

I skjæringspunktet mellom deltagelse og samspill på den ene side og observasjon og sammenligning på den andre kan det være greit å henvise til et sitat av Aubert (Wadel, 1991) som sier at:

”Det meste av den kvantitative metodikken ikke (er) utviklet med sikte på samspill mellom, men på sammenligning av individer. Og at ”(de kvantitative) metodene går ikke løs på samspill (mellom individer)”.

Ettersom informantenes observasjoner både er relasjonelt og prosessuelt begrunnede, understreker dette deres nærhet til brukeren slik Wadel (1991) påpeker. Informantenes deltakende observasjon av brukerne medfører at de dermed også er i stand til å kontrollere og bekrefte informasjon. Barth i Wadel (1991) understreker dette ved å hevde at:

”Vår første beskrivende fremstilling av det vi har oppdaget, må dreie seg om frekvenser. Uansett hvor grove våre metoder for registrering og telling er, må vi hevde at vi har oppdaget en ikke-tilfeldig frekvensfordeling av handlinger”.

Funnene i undersøkelsen viser at spørsmålsformuleringene er klare nok til å kunne påvise hvilke klientkategorier som utviser en problematisk boadferd. Noe som særlig gjør seg gjeldene blant klienter med et rus-, psykiatri- eller rus-/psykiatriproblem. Som Wadel (1991) påpeker, utgjør systematiseringen av de innsamlede data i undersøkelsen en bekreftelse på både den oppsamlede kunnskap og de foreliggende fakta. På den måten utfyller både de relasjonelle og sammenlignende behovene hverandre.

5.3 Krav, vilkår og forventninger sett i forhold til ytelsens innhold

Det å bli tildelt kommunal bolig er ingen enkel sak. Det er heller ingen selvfølge. Etter å ha sluppet gjennom nåløyet som godkjent søker vil den påfølgende ventetiden for mange kunne oppleves som lang, til tider svært lang. Når bruker så omsider mottar meldingen om at boligen står klar for innflytting og det påfølgende boforholdet tar til å gjelde, skulle man tro at alle bekymringer var et tilbakelagt stadium og at alle piler for en god fremtid peker både fremover og oppover. Så enkelt er det imidlertid ikke. Livet og tilværelsen kan for de det gjelder være fylt av tilstrekkelig mange utfordringer på det adferdsmessige plan til at boforholdet ikke alltid fungerer slik som opprinnelig tenkt.

Undersøkelsen i mitt forskningsprosjekt bekrefter at det er tilfellet og da særlig for de tre tidligere nevnte klientkategoriene rus, psykiatri og rus/psykiatri. I en kommunal ytelse ligger det innebygd et sett av forventninger, krav og vilkår som utgjør en plattform for at også et kommunalt boforhold skal lykkes. Det forutsettes at bruker av bolig etterlever disse for at boforholdet skal få den etterlengtede stabilitet og varighet.

Problemområdene slik de fremkommer i spørsmålene, gir en klar pekepinn på hvilke utfordringer som foreligger og som brukerne i de 7 klientkategoriene har utfordringer med å håndtere. Rusavhengighet, psykiatrisk lidelse eller en kombinasjon av disse skiller seg her ut som spesielt krevende. Ikke dermed sagt at de andre kategoriene ikke innehar den samme eller deler av den samme problematikken, men de tre står likevel i en særstilling.

Hva kan så det skyldes? Er kravene og vilkårene for svakt formulerte? Er konsekvensene ved brudd på krav og vilkår utilstrekkelige. Er oppfølging av særlig problemtunge brukere slik de fremstår gjennom resultatene av undersøkelsen for mangelfull? Er hjelpetiltak på andre områder enn bare det å avhjelpe et boligbehov i for liten grad tilstede? Eller er de for kortsiktige og uten tilstrekkelig mål og retning?

Med mindre det sosiale hjelpeapparatet ikke evner å ta tilstrekkelig godt fatt i disse problemområdene, vil velferdsstatens utilstrekkelighet avdekkes ved at dens fallgruver kommer opp i dagen på en måte som avler frem avhengighet, passivitet og faren for permanent marginalisering. Konsekvensene blir at disse forhold undergraver folks mulighet til et aktivt og ansvarsbevisst medborgerskap (Kymlicka.2002).

Ved å la tingenes tilstand bli ved det samme, vil man lett havne i den situasjon som Gerhardsen (1991) beskriver som snillisme. Gerhardsen (1991) beskriver snillismen ved å påpeke at snillisten møter alle krav med velvilje. Snillisten er alltid forståelsesfull overfor et krav eller en interesse og snillisten tar heller ingen konfrontasjoner. Konsekvensene blir at ansvaret smuldres opp og undergraves og at det ikke lenger kan stilles krav til enkeltmennesket. I en videreføring av dette påpeker Gerhardsen (1991) at et samfunn som aldri tar konfrontasjoner og som aldri avgrenser oppgaver og ansvar, etter hvert mister noe av sitt etiske grunnlag. Ansvaret forvitrer.

Sett i lys av sosialytelsenes krav og vilkår kan dette løftes opp på et høyere nivå hvor grunnlaget for velferdssamfunnet er basert på rettigheter og plikter (Gerhardsen, 1991). Velferdssamfunnet kan ikke fungere uten at ansvar og forpliktelser er tilstede. En befolkning som føler ansvar for samfunnet, for sine medmennesker og seg selv utgjør selve grunnlaget for velferdssamfunnet (Gerhardsen, 1991). Ved å se på Gerhardsens (1991) forståelse av velferdsstatens verdi- og eksistensgrunnlag i forhold til sosialytelsenes innhold i form av krav og vilkår, vil man se at uten en bevisst holdning til disse spørsmål er det heller ikke mulig å

kunne opprettholde en sterk velferdsstat. Tvert imot vil man i stedet oppleve at velferdssamfunnets ordninger og innretninger undergraver dets eksistens (Gerhardsen, 1991). For å løfte betydningen av disse forhold tilstrekkelig opp er det derfor nødvendig å se de åpenbare sammenhengene mellom rettigheter og plikter ved at kollektiv omsorg og individuelt ansvar tar vare på og utvikler samfunnet videre (Gerhardsen, 1991).

Et særlig opplagt tema i så henseende er brukernes forståelse av begrepet økonomi og de forventninger som ligger i en disiplinert holdning og styring av egne økonomiske midler. Funnene i undersøkelsene viser med tydelighet at forståelsen for økonomistyring har ulikt gjennomslag hos de syv klientkategoriene, men at problemene omkring dette forholdet er særlig merkbare hos brukere innenfor kategoriene rus, psykiatri og kombinasjonen av rus og psykiatri.

Like fullt er det slik at et mindretall av brukere utviser en boadferd som er av en slik art at den for utenforstående fortøner seg som fullstendig selvødeleggende. Denne typen av problematikk er så avgjørende at det å stille krav og sette vilkår er til liten nytte med mindre hjelpeapparatet tar i bruk virkemidler som regulerer disse personenes boform, boevne og adferd innenfor rammer som er forutsigbare og håndterbare. Bofellesskap, satelitt-boliger eller boliger med kontinuerlig tilsyn kan her være løsningen. Selv om dette er unntakstilfeller, er de samtidig ekstremt arbeids- og ressurskrevende. I lys av Gerhardsens (1991) snillismetankegang vil bruk av krav og ytelser komme i annen rekke sett i forhold til de hjelpebehov disse klientkategoriene har. Tatt i betraktning hvilke negative konsekvenser rus og/eller psykiatri kan ha for boevne, vil det være på sin plass å sette dette i et perspektiv hvor samfunnet ikke skal kreve mer av menneskene enn hva de kan gi tilbake. På den annen side kan, som Gerhardsen (1991) påpeker, alle yte noe.

På denne bakgrunn bør hjelpetiltak ha en lang tidshorisont. Brukere som befinner seg i rusens eller psykiatriens favntak vil ofte oppleve å måtte gå mange runder både med seg selv og hjelpeapparatet før merkbare og nødvendige endringer inntreffer i deres liv. På kort sikt vil derfor Gerhardsens (1991) ønske om krav og vilkår måtte komme i bakgrunnen fordi resultatene ikke er umiddelbart synlige. På den annen side må bruken av krav og vilkår ligge som et avgjørende premiss for at brukere skal forstå betydningen av å opprettholde sitt kommunale boforhold gjennom å utvise en stadig bedre boevne.

Det er ikke til å komme bort fra at betydningen og forståelsen av penger for å få tilværelsen til å gå rundt og endene til å møtes, er åpenbar for de fleste av oss. Brukerne i de syv klientkategoriene er alle mottagere av enten ulike trygdeytelser eller økonomisk sosialhjelp. For at det kommunale boforholdet skal kunne opprettholdes over tid, kommer man ikke bort fra at fast økonomisk styring er en grunnforutsetning. Betaling av husleie og strøm er her de helt sentrale utgiftene som må ivaretas på en slik måte at de kommer inn i et fasttømmret og stabilt spor. Imidlertid er det slik at mangelfull økonomisk styring av egen inntekt og da særlig blant brukere i de tre klientkategoriene som innbefatter rus, psykiatri eller begge, kan sette boforholdet over styr. Den livsførsel disse klientkategoriene kjennetegnes av er i høy grad en mangelfull kontroll og impulsstyrt håndtering av egne økonomiske midler.

Problematikkens dybde og omfang i forhold til disse klientkategoriene kommer tydelig frem i følgende sitat av Bertling i Søviknes (2010) som bidrag til å forstå dilemmaet i forhold til forventninger og utfordringer:

”Missbrukare med bristfälliga inre strukturer, samspelar ofta på et destruktivt sätt mede vårdapparaten – som också er ustrukturerad, splittrad och diffus i ansvarstagandet.”

5.4 Økonomi som disiplinerende faktor

Forståelsen av pengenes betydning som drivkraft for tilsynelatende å løse en utfordring eller et problem kan synes nærliggende, sett både fra hjelpeapparatets og brukerens ståsted. Søkelyset på penger som problemløser kan på kort sikt fortone seg som manna fra himmelen ved at ro, stabilitet og forutsigbarhet gir hjelpetiltaket tilstrekkelig grad av troverdighet. Men så enkelt er det ikke.

Som Gerhardsen (1991) påpeker, vil motivasjonen til å komme bort fra eller i det minste redusere klienttilværelsen svekkes med mindre kravene som stilles er små eller helt fraværende. Følgelig kan det være på sin plass å hevde at manglende økonomisk styring av egne midler eller passiv pengestøtte i stedet grenser opp til likegyldighet mer enn til ekte solidaritet (Gerhardsen, 1991). Hensikten må være at økonomisk bistand skal fungere som hjelp til selvhjelp og ikke som et bidrag til å fritta seg selv fra grunnleggende, økonomiske forpliktelser som for eksempel betaling av husleie og strøm.

Utfordringene både med å få tildelt kommunal bolig og fremfor alt å opprettholde det kommunale boforholdet tilsier at det i bunn av slike prosesser må ligge en soleklar forståelse av økonomisk styring som et virkemiddel for en bedre tilværelse. Denne forståelsen er det viktig at det sosiale hjelpeapparatet har med seg i sitt arbeid med bruker samtidig som også bruker forstår betydningen av disse forhold.

Manglende økonomistyring er som det fremgår av undersøkelsen særlig fremtredende i de før nevnte klientkategoriene som omhandler personer med rus, psykiatri eller rus-/psykiatriproblem. Ved tildeling av bolig vil de fleste av oss ta det for gitt at grunnleggende boutgifter som husleie og strøm går foran alle andre utgifter. Det er faktisk ikke å ta for hardt i å hevde at mennesker i alminnelighet både forstår og prioriterer boutgiftene som de viktigste for at bo- og livskvaliteten skal få den nødvendige stabilitet og trygghet. Betaling av husleie og strøm har derfor første prioritet også ved etablering og videreføring av kommunale boforhold. Med utgangspunkt i de ovennevnte klientkategoriernes ofte kaotiske, impulsstyrte, turbulente og uoversiktelige hverdag er det av vesentlig betydning at det skjer en økonomisk bevisstgjøring av brukerne i form av informasjon så tidlig som mulig i boligsøkerprosessen.

Ved siden av denne nødvendige, systematiske, økonomiske bevisstgjøringen finnes det også et virkemiddel for å få til økonomisk styring av brukerens økonomi gjennom forvaltning av trygd slik Folketrygdlovens § 22 – 6 gir rom for. Som det står i første avsnitt av denne paragrafen.

”Dersom en person ikke er i stand til å disponere ytelsen selv på grunn av sinnslidelse, psykisk utviklingshemming, alvorlig mental svekkelse, hjerneskade eller misbruk av berusende eller bedøvende midler, kan ytelsen utbetales til en annen person eller til et NAV-kontor.”

Ordlyden skulle tilsi at de økonomiske utfordringene som særlig de tre ovennevnte klientkategoriene står overfor, dermed kan ivaretas både effektivt og uten unødige hindringer eller utsettelse av annen instans. Så enkelt er det derimot ikke. Slik loven praktiseres, er hensynene til enkeltmenneskets rett til selvbestemmelse og ivaretagelse av dets integritet som et selvstendig og fritt menneske overstyrende i forhold til alle andre hensyn – herunder også behovet for økonomisk styring og kontroll. Disse hensyn er vel og bra, men ved å sette dem opp mot den problematikk som mange av klientkategoriene sliter med, må andre hensyn og tiltak som det sosialfaglige arbeidet komme i forgrunnen.

Så lenge loven ikke gir en ubetinget rett til hel eller delvis tvungen forvaltning av brukerens inntekt/trygd legges i stedet forholdene til rette for en uforpliktende og ukontrollert bruk av brukerens inntekt slik at boforholdet over tid settes over styr og går i oppløsning. Bruker mister boligen fordi det ikke er iverksatt en tilstrekkelig, god kontroll og styring med hans økonomi for betaling av husleie og strøm. Utgiftsposter som har en lei tendens til å bli misligholdt av brukere i de tre ovennevnte klientkategoriene. Funnene i undersøkelsen viser at økonomistyring ikke er deres styrke.

Ikke nok med at det er en langvarig kamp omkring det å få tildelt kommunal bolig. En minst like stor utfordring finner vi i muligheten til å opprettholde det kommunale boforholdet. Når det hefter alvorlig og omfattende rus- og psykiatriproblematikk ved mange brukere, er det temmelig innlysende at robust økonomistyring må være på plass for at andre sosialfaglige tiltak kan iverksettes og bli nyttiggjort. Hvis bruker skal oppleve en heving av livskvaliteten sin som peker i retning av bedre fysisk og psykisk helse og ikke å forglemme en opplevelse av myndiggjøring og selvrespekt, må grunnleggende økonomistyring være på plass. Hvis brukerens boutgifter betales planmessig, vil effekten av andre hjelpetiltak bli mer virkningsfull.

For å kunne oppnå kontroll og forutsigbarhet vil derfor hel eller delvis tvungen forvaltning av trygd være løsningen. Et tiltak som kan oppfattes som rigid, men som samtidig gir bruker og det sosiale hjelpeapparatet tid og ro til å igangsette andre tiltak som kan bidra til heving av brukerens livskvalitet. Misbruk og mislighold av vilkårene for å bo i kommunal bolig dreier seg ofte om ikke å betale de grunnleggende utgiftene som husleie og strøm. Når erfaring viser at evnen til å overholde disse forpliktelsene ikke fungerer, må andre løsninger tas i bruk.

Begrepet tvang er et ladet begrep som innenfor sosialt arbeid umiddelbart og med rette kan oppleves som både nedlatende og nedverdiggende. I vår tid er selve tvangstanken kommet langt bak i tankerekka som inngår i sosialt arbeid hvor i stedet medbestemmelse, individets integritet og respekten for brukerens tanker og ambisjoner står sentralt. På toppen av det hele utgjør opplevelsen av myndiggjøring som symbol på brukerens egenutvikling, et stadium i tilværelsen hvor han har kontroll med og forståelse for hva det er som forutsetter et verdig liv.

Konklusjonen må derfor bli at innholdet i Folketrygdlovens § 22 – 6 endres slik at det gis åpning for at ordningen med hel eller delvis tvungen forvaltning av trygd kan iverksettes så

tidlig som mulig. Prosessen mot en endring av praktiseringen av innholdet i loven begrunnes i de innspill fra personer som står klientene nærmest i sitt daglige arbeid. Det vil si sosialarbeidere, miljøarbeidere, sosialkuratorer og ikke minst bostedsløsekonstulenter som alle ser, forstår, og erfarer brukernes liv og livsførsel. Førstehåndskunnskap i å forstå brukernes problematikk og dermed også hvilke hjelpetiltak som må iverksettes for å få til endring begrunnes svært ofte i at alle sider ved klientens boevne og problematiske boadferd må være ryddet av veien før andre tiltak er aktuelle.

I tillegg må bruker bli forklart betydningen av at husleie og strøm må betales planmessig og i tide og at dette må skje gjennom trekk i trygd. I de tilfellene hvor brukerens problematikk på det personlige plan er særlig omfattende og alvorlig, må han bli forklart at helt eller delvis tvungen trekk i trygd er den eneste farbare vei for å opprettholde boforholdet. Nettopp denne orienteringen bør gjentas ved ulike anledninger gjennom hele boligsøkingsprosessen slik at det ikke oppstår tvil om disse forhold når boligen står klar til innflytting. For klientkategoriene rus, psykiatri og rus/psykiatri må det uansett være en forutsetning at helt eller delvis tvungen forvaltning av trygd er på plass ved etablering av det kommunale boforholdet. Bruker må med andre ord bevisstgjøres om dette. Argumenter som at andre utgiftsposter som for eksempel gjeld også må ivaretas er ikke holdbare. Økonomisk rådgiving for omdisponering av inntekt vil her være aktuelt. En pedagogisk utfordring vil være å henvise til hvordan folk i alminnelighet innretter seg med hensyn til betaling av boutgifter. Det kan for eksempel være relevant å trekke en parallell til bankkunder og boliglån. Man kan ikke vri seg unna en slik forpliktelse. Avdrag og renter må betales. Det samme må selvsagt også gjelde for leietagere av kommunale boliger.

Tatt i betraktning de utfordringer som foreligger i både å skaffe til veie en kommunal bolig og opprettholde dette boforholdet, må minstekravet overfor brukerne være frivillig trekk i trygd. Dette er en liten forsakelse som ikke berører brukerens rett til selvbestemmelse eller integritetsfølelse, men heller et naturlig vilkår som del avtalen mellom bruker og kommune. Det bør også sees på som et viktig skritt i prosessen til å ansvarliggjøre bruker gjennom bevisstgjøring av egne valg og prioriteringer for på det viset å ivareta sin egen boevne.

Kapittel 6. Avslutning

Ved tildeling av kommunal bolig er det i alles interesse at både boforholdet og dermed også boevnen ivaretas slik at annen problematikk som vedrører bruker, kan få den nødvendige oppfølging og oppmerksomhet.

Når bruker omsider får tildelt bolig, skulle man tro at alle problemer er et tilbakelagt stadium. Boligbehovet kan nok være innfridd, men det er ikke dermed sagt at bosituasjonen og boevnen blir ivaretatt slik som forventet. For mange brukere er det en utfordring å kunne opprettholde det kommunale boforholdet. Et stikkord i denne sammenheng er stabilitet som virkemiddel for å unngå problematisk boadferd. En stabilt, planlagt økonomi er et konstruktivt bidrag i tillegg til å sikre at adferd både internt i bolig og i forhold til naboer og omgivelser ivaretas best mulig. Målet må være å ta grep om problematisk boadferd så tidlig som mulig slik at uheldige forhold blir luket vekk. For mange brukere vil etablering i et kommunalt boforhold utgjøre en læringsprosess hvor veien fremover kan fortone seg som både lang og vanskelig.

Stabilitet er ønskelig både ut ifra brukerens situasjon og ut ifra et kommunalt ståsted. Brukeren har behov for stabilitet slik at tilværelsen kan få en retning hvor oppfølging i form arbeid, aktivitet, behandling og helse kommer i forgrunnen. Fra kommunalt hold er dette ønskelig fordi tilgang på og tildeling av bolig både er en arbeidsintensiv og kostbar prosess hvor langsiktighet og stabilitet alltid må være retningsgivende. Opprettholdelse av boforhold og boevne er dermed viktig for at andre tiltak skal kunne iverksettes.

Som det fremgår av undersøkelsen, varierer graden av boevne mellom de syv klientkategoriene. Dette henger sammen med at de innehar ulike grader av problematikk som betinger oppfølging og tiltak som er ulike mellom de syv klientkategoriene. Man kommer uansett ikke bort fra økonomiens betydning som en rettessnor for menneskelig aktivitet – så også for de involverte i de nevnte klientkategoriene. Økonomistyring i form av pengenes tydelige språk utgjør både en fallgrube og en mulighet. Med mindre det foreligger total kontroll med betaling av husleie og strøm og disse utgiftspostene ruller og går, jevnt og trutt og uten avbrudd så vil heller ikke andre hjelpetiltak som for eksempel arbeid eller behandling få den ønskede effekt. Årsaken er selvsagt den uro som økonomisk ustabilitet skaper for både bruker og det sosiale hjelpeapparatet. Denne uroen bidrar til å forskyve søkelyset bort fra de

egentlige hjelpebehovene og over til et mer eller mindre økonomisk kaos som ofte medfører at det kommunale boforholdet må opphøre. Løsningen på dette problemet er at det konsekvent opprettes avtale om delvis, tvungen forvaltning av trygd/inntekt som gjør at husleie og strøm betales konsekvent og uten forsinkelser så lenge det kommunale boforholdet varer. Dette innebærer konkret at ordlyden i Folketrygdlovens § 22 må endres slik at dette hensynet ivaretas fullt ut.

Søkelyset på stram økonomistyring kan synes ensidig sett i lys av en sosialfaglig hjelpekontekst hvor det å se det hele mennesket og myndiggjøre det slik at det opplever et løft i tilværelsen både hva angår fysisk og psykisk helse. Tanken om at enkeltmennesket skal være herre over egne beslutninger og valg i sitt eget liv er både velment og idealistisk. Ikke desto mindre er det slik at for å ivareta disse grunnleggende, menneskelige behov på forsvarlig vis, må samtidig muligheten for styring og kontroll av grunnleggende økonomiske forpliktelser være til stede. Bare på den måten vil grunnlaget for positiv boevne ivaretas og utvikles slik at livskvalitet kan bygges opp til å ivareta andre, menneskelige behov.

Kilder

- Bacharach, B. og David, H. (1964), *A House Is Not A Home*, Famous Music Corp. org., hentet fra http://www.lyricsfreak.com/b/burt+bacharach/a+house+is+not+a+home_20025977.html
- Dyb, E. & Johannessen, K. (2009), *Bostedsløse i Norge 2008 – en kartlegging*, Oslo, NIBR-rapport 2009:17, hentet fra <http://www.nibr.no/uploads/publications/8357c69f632bc34812f426a495d2e7e2.pdf>
- Gerhardsen, Rune (1991), *Snillisme på norsk*, Oslo: Schibsted
- Hansen, I. L. S. (2006), *Bo- og tjenestebehov hos personer med psykiske lidelser. En Brukerstudie*, Fafo-rapport 519, hentet fra <http://www.fafo.no/pub/rapp/519/519.pdf>
- Hansen, I.L.S. & Ytrehus, S. (2005), *Alle skal bo, det er tjenestene det kommer an på. Kartlegging av udekkede tjeneste- og boligbehov blant personer med psykiske lidelser*, Oslo, Fafo-rapport 494, hentet fra <http://www.fafo.no/pub/rapp/494/494.pdf>
- Hellevik, Ottar (2002), *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*, Oslo, Universitetsforlaget
- Holm, A og Nørve, S. (2007), *Bostedsløse i små og mellomstore kommuner. Strategier i arbeidet med å forebygge og bekjempe bostedsløshet*, Oslo, NIBR-rapport 2007:8, hentet fra <http://www.nibr.no/uploads/publications/24f5ee5737d1bda12a64ef7e38eec778.pdf>
- Jacobsen, D. I. (2000), *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*, Kristiansand, Høyskoleforlaget.
- Kymlicka, Will (2002), *Contemporary political philosophy: an introduction*, Oxford : Oxford University Press
- Norges lover, Lov om folketrygd (folketrygdloven) av 1997, kapittel 22. Utbetaling, § 22-6, utbetaling til sosialkontor, hentet fra <http://www.lovdatab.no/all/tl-19970228-019-053.html#22-6>
- Norges lover, Lov om husleieavtaler (husleieloven) av 1999, kapittel 11. Særregler for visse boligleieforhold, § 11-1, boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet, hentet fra <http://www.lovdatab.no/all/tl-19990326-017-011.html#11-1>
- Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) hentet fra (http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/naar_melde_.html)

- Søviknes, Asbjørn, *Dobbeltdiagnoser – rus og psykiatri*, hentet i løpet av høsten 2010 fra [http://www.fylkesmannen.no/Asbj%C3%B8rn S%C3%B8viknes – Dobbeltdiagnoser – rus og psykiatri s5zj2z21121ri.ppt.file](http://www.fylkesmannen.no/Asbj%C3%B8rn%20S%C3%B8viknes%20-%20Dobbeltdiagnoser%20-%20rus%20og%20psykiatri%20s5zj2z21121ri.ppt.file) –
- Wadel, Cato (1991), *Feltarbeid i egen kultur – en innføring i kvalitativt orientert samfunnsforskning*, Flekkefjord: SEEK A/S
- Ytrehus, S og Drøpping, J. A. (2004), *Den vanskelige fortsettelsen. En kartlegging av tjenester til tidligere bostedsløse*, Oslo, Fafo-rapport 448 hentet fra <http://www.fafo.no/pub/rapp/448/448.pdf>

Vedlegg

Spørreundersøkelsen slik den ble distribuert til informantene.

INFORMANT NR. _____

Undersøkelse

Til: XX

Fra: Knut H. Olsen

Dato: 15. desember 2009

Bakgrunn

Som ledd i gjennomføringen av masteroppgave i sosialt arbeid skal jeg gjennomføre en undersøkelse som skal ivareta behovet for empiri gjennom innsamling av opplysninger.

De innsamlede fakta skal inngå i en undersøkelse som vil ta utgangspunkt i en **avgrenset, anonymisert gruppe av sosialklienter** med ulik boproblematikk. Hensikten er å påvise ulike sider ved deres boadferd i boliger som er tildelt av XX kommune.

Informasjon om selve undersøkelsen

Av hensyn til anonymiseringsproblematikk vil navn på instans hvor undersøkelsen er foretatt, **ikke** bli nevnt.

I undersøkelsen deler jeg begrepet **boproblematikk** inn i to undergrupper.

1. Ekstern boproblematikk
  - Klientens forhold til naboer
  - Økonomistyring
  - Rusmiddelmissbruk
  - Husorden

2. Intern boproblematikk
  - Husordensreglement
  - Orden, renslighet og ryddighet

Undersøkelsen er delt inn i **7 klientkategorier:**

- A. Ikke-etniske nordmenn (innvandrere)
- B. Personer med psykiske problemer
- C. Personer med et rus- og psykiatriproblem
- D. Personer med et rusproblem
- E. Eldre personer (pensjonister)
- F. Aleneforsørgere
- G. Ordinære familier

Legg ellers merke til at klienter med et rusproblem er delt inn i 2 kategorier.

Noen av særtrekkene vedr. den boproblematikken som er benyttet i undersøkelsen, er ikke like aktuelle for alle de angitte klientkategoriene. Denne inndelingen er likevel nyttig for mitt prosjekt.

Undersøkelsens spørsmålsstillinger.

Undersøkelsen består av 4 spørsmål.

Spørsmål 1 og 2 er delt inn i sine respektive underspørsmål som er likelydende og benyttes uten endringer i forhold til de syv klientkategoriene.

A. Ikke-etniske nordmenn (innvandrere)

1. Ekstern boprosblematikk

1.1. Klientens forhold til naboer. Vil du si at dette er en gruppe som generelt har manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.2. Økonomistyring. Har medlemmer av denne klientgruppen vanligvis god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.3. Rusmiddelmisbruk. Har medlemmer i denne gruppen ofte et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.4. Husorden. Er du enig i denne påstanden: Klienter i denne gruppen kan oftere enn folk flest være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

2. Intern boprosblematikk. Forhold som vedrører situasjonen i selve boenheten (hus eller leilighet).

2.1. Er du enig i denne påstanden: Når det gjelder denne klientgruppen, kan rot, uorden og manglende renslighet ofte være et problem for den enkelte beboer og eventuelle besøkende.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

2.2. Er du enig i denne påstanden: I denne klientgruppen er klientens evne til generelt å overholde husordensreglementet dårligere enn for folk flest.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

B. Personer med psykiske problemer

1. Ekstern boproblematikk

1.1. Klientens forhold til naboer. Vil du si at dette er en gruppe som generelt har manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.2. Økonomistyring. Har medlemmer av denne klientgruppen vanligvis god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.3. Rusmiddelmisbruk. Har medlemmer i denne gruppen ofte et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.4. Husorden. Er du enig i denne påstanden: Klienter i denne gruppen kan oftere enn folk flest være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

2. Intern boproblematikk. Forhold som vedrører situasjonen i selve boenheten (hus eller leilighet).

2.1. Er du enig i denne påstanden: Når det gjelder denne klientgruppen, kan rot, uorden og manglende renslighet ofte være et problem for den enkelte beboer og eventuelle besøkende.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

2.2. Er du enig i denne påstanden: I denne klientgruppen er klientens evne til generelt å overholde husordensreglementet dårligere enn for folk flest.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

C. Personer med et rus- og psykiatriproblem

1. Ekstern boproblematikk

1.1. Klientens forhold til naboer. Vil du si at dette er en gruppe som generelt har manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.2. Økonomistyring. Har medlemmer av denne klientgruppen vanligvis god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.3. Rusmiddelmisbruk. Har medlemmer i denne gruppen ofte et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.4. Husorden. Er du enig i denne påstanden: Klienter i denne gruppen kan oftere enn folk flest være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

2. Intern boproblematikk. Forhold som vedrører situasjonen i selve boenheten (hus eller leilighet).

2.1. Er du enig i denne påstanden: Når det gjelder denne klientgruppen, kan rot, uorden og manglende renslighet ofte være et problem for den enkelte beboer og eventuelle besøkende.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

2.2. Er du enig i denne påstanden: I denne klientgruppen er klientens evne til generelt å overholde husordensreglementet dårligere enn for folk flest.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

D. Personer med et rusproblem

1. Ekstern boproblematikk

1.1. Klientens forhold til naboer. Vil du si at dette er en gruppe som generelt har manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.2. Økonomistyring. Har medlemmer av denne klientgruppen vanligvis god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.3. Rusmiddelmisbruk. Har medlemmer i denne gruppen ofte et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.4. Husorden. Er du enig i denne påstanden: Klienter i denne gruppen kan oftere enn folk flest være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

2. Intern boproblematikk. Forhold som vedrører situasjonen i selve boenheten (hus eller leilighet).

2.1. Er du enig i denne påstanden: Når det gjelder denne klientgruppen, kan rot, uorden og manglende renslighet ofte være et problem for den enkelte beboer og eventuelle besøkende.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

2.2. Er du enig i denne påstanden: I denne klientgruppen er klientens evne til generelt å overholde husordensreglementet dårligere enn for folk flest.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

E. Eldre personer (pensjonister)

1. Ekstern boprosblematikk

1.1. Klientens forhold til naboer. Vil du si at dette er en gruppe som generelt har manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.2. Økonomistyring. Har medlemmer av denne klientgruppen vanligvis god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.3. Rusmiddelmisbruk. Har medlemmer i denne gruppen ofte et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.4. Husorden. Er du enig i denne påstanden: Klienter i denne gruppen kan oftere enn folk flest være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

2. Intern boprosblematikk. Forhold som vedrører situasjonen i selve boenheten (hus eller leilighet).

2.1. Er du enig i denne påstanden: Når det gjelder denne klientgruppen, kan rot, uorden og manglende renslighet ofte være et problem for den enkelte beboer og eventuelle besøkende.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

2.2. Er du enig i denne påstanden: I denne klientgruppen er klientens evne til generelt å overholde husordensreglementet dårligere enn for folk flest.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

F. Aleneforsørgere

1. Ekstern boproblematikk

1.1. Klientens forhold til naboer. Vil du si at dette er en gruppe som generelt har manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.2. Økonomistyring. Har medlemmer av denne klientgruppen vanligvis god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.3. Rusmiddelmisbruk. Har medlemmer i denne gruppen ofte et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.4. Husorden. Er du enig i denne påstanden: Klienter i denne gruppen kan oftere enn folk flest være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

2. Intern boproblematikk. Forhold som vedrører situasjonen i selve boenheten (hus eller leilighet).

2.1. Er du enig i denne påstanden: Når det gjelder denne klientgruppen, kan rot, uorden og manglende renslighet ofte være et problem for den enkelte beboer og eventuelle besøkende.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

2.2. Er du enig i denne påstanden: I denne klientgruppen er klientens evne til generelt å overholde husordensreglementet dårligere enn for folk flest.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

G. Ordinære familier

1. Ekstern boprosblematikk

1.1. Klientens forhold til naboer. Vil du si at dette er en gruppe som generelt har manglende tilpasningsdyktighet i forhold til naboer?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.2. Økonomistyring. Har medlemmer av denne klientgruppen vanligvis god økonomistyring, for eksempel betaling av husleie?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.3. Rusmiddelmisbruk. Har medlemmer i denne gruppen ofte et forbruk av rusmidler som skaper problemer for naboskapet?			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

1.4. Husorden. Er du enig i denne påstanden: Klienter i denne gruppen kan oftere enn folk flest være involvert i bråk, støy eller andre forstyrrelser til alle døgnets tider.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

2. Intern boprosblematikk. Forhold som vedrører situasjonen i selve boenheten (hus eller leilighet).

2.1. Er du enig i denne påstanden: Når det gjelder denne klientgruppen, kan rot, uorden og manglende renslighet ofte være et problem for den enkelte beboer og eventuelle besøkende.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

2.2. Er du enig i denne påstanden: I denne klientgruppen er klientens evne til generelt å overholde husordensreglementet dårligere enn for folk flest.			
Ja	Nei	Både og / Vanskelig å si	Vet ikke

Spørsmål 3

Er det etter din mening rimelig å dele inn klientene i de 7 kategoriene (A – G) som er nevnt ovenfor?

Ja	Nei	Vet ikke

Eventuelle kommentarer til dette eller andre forhold.

Spørsmål 4

Undersøkelsen er fordelt på **7 klientkategorier**:

- A. Ikke-etniske nordmenn (innvandrere)
- B. Personer med psykiske problemer
- C. Personer med et rus- og psykiatriproblem
- D. Personer med et rusproblem
- E. Eldre personer (pensjonister)
- F. Aleneforsørgere
- G. Ordinære familier

Har du selv jobbet med noen av disse klientkategoriene i forhold til boprosblematikk?

Kryss av i aktuell rubrikk.

Klientkategori		Ja	Bare i liten grad	Nei
A	Ikke-etniske nordmenn (innvandrere)			
B	Personer med psykiske problemer			
C	Personer med et rus- og psykiatriproblem			
D	Personer med et rusproblem			
E	Eldre personer (pensjonister)			
F	Aleneforsørgere			
G	Ordinære familier			